

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Amerikában járt a Mazsihisz elnöke

Izgalmasan alakult a 2014-es éve a magyarországi zsidó közösségnek, benne a Mazsihisznek. Miután emlékeztetőpolitikai kérdésekben a magyar kormány élesen szembekerült a zsidó közösség meghatározó szervezeteivel, jóleső nemzetközi figyelmet kapott kiállása. A legjelentősebb nemzetközi zsidó szervezetek támogatón léptek fel mellette, amit a magyar kormány sem hagyhatott figyelmen kívül. Mára konszolidálódni látszik a magyar kormány és a Mazsihisz viszonya, azonban a kétségtelenül biztató jelek ellenére van még hová fejlődni a kapcsolatoknak.

A Mazsihisz tárgyalási pozícióit erősíti, hogy továbbra sem lankad a zsidó világ felé irányuló figyelme. A legjelentősebb magyar zsidó szervezet folyamatosan kapcsolatban áll a Zsidó Világkongresszussal (ZSVK), amely tekintélyénél és lobbierőjénél fogva megkerülhetetlen nemzetközi tényező zsidó ügyekben. A közelmúltban a ZSVK operatív igazgatójának, Robert Singernek a meghívására a szervezet New York-i székhelyén folytatott tárgyalásokat Heisler András, a Mazsihisz elnöke. A találkozóan áttekintették a folyamatban lévő ügyeket, többek között szóba került a temetők és az uratlan vagyonok kér-

Szapary György és Heisler András

dése, valamint a kiemelt jelentőséggel kezelt Sorsok Háza projekt is, mint ahogy a Soros magyar elnökség a Nemzetközi Holokauszt-émlékezési Szövetségben (IHRA). A ZSVK képviselői aggodalmukat fejezték ki „a Síp utcai állapotok” miatt, a kialakult helyzet mielőbbi rendezését kérték, hogy ne sérüljenek a közösség tárgyalási pozíciói.

Heisler András tájékoztatása szerint a felek elégedetten nyugtázták, hogy Lázár János kancelláriaminiszter konszenzusra törekszik, és jelentős gesztusokat gyakorol a zsidó közösség irá-

nyába. Ugyanakkor a Mazsihisz vezetője felhívta Robert Singer figyelmét, hogy a zsidó közösséget érintő fontosabb ügyeket mindenképpen saját hatáskörben szeretnék tartani. A ZSVK vezetői egyértelműen jelezték, hogy továbbra is támogatják a Mazsihisz következetes kiállását, markáns érdekvédelmi tevékenységét, és segíteni kívánják a szervezet törekvéseit.

Heisler András hasonlóan konstruktív megbeszéléseket folytatott New Yorkban a nagy tekintélyű Rágalmazásellenes Liga (ADL) képviselőjével, Andrew Srulevitchcsel. A Mazsihisz elnöke tájékoztatást adott a magyarországi közállapotokról, a zsidó közösség helyzetéről, az antiszemitizmus alakulásáról. Szóba került, hogy a jövőben érdemes volna szorosabbra fűzni az ADL és a Mazsihisz közötti kapcsolatokat. Az amerikai jogvédők szerint kiaknázatlan lehetőségek vannak az információcserében, ami segítheti a magyarországi antiszemitizmus visszaszorítását.

A Mazsihisz elnöke amerikai látogatását Washingtonban zárta, ahol a helyi magyar nagykövetség és a Washington Hebrew Congregation közös programján vett részt. Washington legnagyobb reform zsidó közössége rendkívül befolyásosnak számít, a hitközséghez 2600 család tartozik, köztük több magyar is. A Nigun együttes által fémjelzett kulturális rendezvény alkalmából Heisler András konzultált a helyi közösség tagjaival és vezetőivel is, akik őszintén érdeklődtek a magyar zsidóság helyzetéről. A rendezvényen részt vett Szapary György nagykövet mellett az Egyesült Államokban tartózkodó magyar kormánydelegáció is, Latorcai Csaba helyettes államtitkár vezetésével.

Heisler András pozitívan ítélte meg tengerentúli látogatását: *„Összességében elmondható, hogy a magyarországi helyzet miatt továbbra is figyelnek a magyar zsidó közösségre. Örülnek az elért eredményeknek, s pozitívan értékelik a magyar kormány konszenzusra való törekvéseit.”*

hogy ugyanazok a potentátok voltak jelen mind a két eseményen, és ez látható a jelenetekből” – jegyezte meg.

A tárlaton több olyan könyvet is bemutatnak, amelyeket az Országos Rabbiképző könyvtárából szállítottak el német egységek. Mint Sándor Tibor felidézte, a rabbiképző könyvtárát eredetileg Németországba akarták elvinni, de a háborús nehézségek miatt elakadtak, így Prágában maradt a gyűjtemény, amelyet a háború után az ottani zsidó múzeumban őriztek meg. A Soros Alapítvány és az Országos Széchényi Könyvtár közreműködésével 1991-ben sikerült hazaszállítani.

Elmondta, hogy a könyvtár anyagából 18. századi német és francia nyelvű történeti munkákat mutatnak be, de látható lesz egy megégett ünnepi imakönyv is, amelyet a rabbiképző épületét ért támadás után ástak ki a romok alól. A képeken pedig sérült, szilánkos könyvek jelennek meg.

A kiállításon egy összeállítás is látható Hollán Lajos amatőr fotós korabeli, eddig ismeretlen színes felvételeiből. A tehetséges fotográfus a zsidóüldözés áldozata lett. Képei a negyvenes évek Budapestjének polgári derűt, békét és szépséget mutató arcát szembesítik a komor végkifejlettel – olvasható a könyvtár MTI-hez elküldött tájékoztatójában.

Erdő Péter ünnepi üdvözlője

Erdő Péter bíboros, prímás, érsek chanukka alkalmából levélben üdvözölte Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbit. „A fény ünnepén Önnek és Önön keresztül a magyarországi zsidóságnak békés, boldog ünnepeket kívánok!” – írta a bíboros.

Hungarikum – judaikum

Magyaros motívumokkal is díszítette a zsidók töravérteket. A holokauszt során más kegytárgyakkal együtt ezeket is elkobozták tulajdonosaiktól. A képen látható töravértet Komáromból lopták el a náci, majd a Yeshiva University Museumba került. A mai napig nem sikerült visszaszerezni.

Néhány zsinagógai szertartáson nem csak egy, hanem kettő vagy három töratekercsből olvasnak fel: mindegyikből mást. A tekercshez nem jár könyvjelző, hanem onnan kezdik olvasni, ahova tekercselték a törát – ezért a tekercsüket már a szertartás előtt előkészítik, és a megfelelő helyre tekerik. A bökkenő csak az, hogy kívülről, a feltekert pergamenről nem látszik, hogy melyikkel kell kezdeni, ezért valamilyen módon jelölni kell a tekercsen, hogy hányadikként olvasnak majd belőlük.

Kissé leegyszerűsítve, ez a probléma vezetett a díszes töravérték kialakulásához: a díszes ötvöstárgyak cserélgethető kis táblái eredetileg arra szolgáltak, hogy a tekercs sorrendjét, az aktuális ünnep vagy törái hetiszakaszh nevét megjelenítsék.

Az első töravérték a 16. századból maradtak ránk (korábbiakról említés sem történik hasonló tárgyra), majd a 20. századra már minden közösségnek volt néhány. Általában nemesfémekből készültek, így praktikus hasznukon és szellemi jelentőségükön túl a közösségek gazdasági javai között is előkelő helyen szerepeltek.

A holokauszt során a zsidó közösségek kifosztása részeként ezeket a töraszekrényekben őrzött szertartási tárgyakat is elrabolták, majd jelentős részét a Harmadik Birodalom területére szállították.

A felszabadító amerikai csapatok Offenbachban és Wiesbadenben hatalmas raktárakban megtalálták a tárgyakat, és kezelésükre 1947-ben létrehozták a Jewish Cultural Reconstruction (JCR) nevű szervezetet. A JCR a könyveket, töratekercsüket és szertartási tárgyakat múzeumokban és zsidó közösségeknél helyezte le-tébe addig, amíg a tárgyak jogos örököseit felkutatják.

A képen látható, magyaros népies motívumokkal díszített töravértet Fried Kálmán (1825–1914), a komáromi Menház alapítója adományozta 1909-ben a menházat fenntartó Gmilut Haszadim Egyletnek. 1944-ben ezt a töravértet is elkobozták a hatóságok, majd a wiesbadeni raktár és a JCR elosztóhelye után 1977-ben került jelenlegi őrzési helyére, a Yeshiva University Museumba. A komáromi közösség megpróbálta visszahozni, de egyelőre nem jártak sikerrel.

Toronyi Zsuzsanna
Magyar Zsidó Múzeum
és Levéltár

Tfiletkeket találtak Terezínben

A második világháború idejéből származó értékes személyes tárgyakat találtak az észak-csehországi Terezínben, ahol a náci a háború alatt koncentrációs táborát működtetett.

A rendkívül értékes pergamentekercsre, cipőkre, fényképekre, névjegykártyára és néhány más tárgyra egy épület tetőszerkezetének javításakor találtak rá. Levéltári dokumentumok szerint az épületben 1942 és 1945 között zsidó rabok voltak elszállásolva, s a tető alatt elrejtett tárgyak az ő tulajdonukat képezték.

„A terezíni házak nagy valószínűséggel még számos értékes emléket rejtegetnek számunkra a világháború alatt ott működő zsidó gettó idejéből” – nyilatkozta újságíróknak Uta Fischer a Terezín barátai és támogatói nevű német társulattól, amely a gettó emlékeit kutatja a kisvárosban. A fel-lelt különböző emlékeket a társulat a www.ghettospuren.hu honlapon teszi közzé.

Kutatók szerint a talált tárgyak közül kiemelendő a tfilet, amelyet a zsidók hétköznapi reggeli imáik közben használnak. A kis fekete dobozba zárt

pergamentekercsen kézzel írt idézetek vannak Mózes ötödik könyvéből.

„Ez a lelet egyedül. Azt bizonyítja, hogy a gettó lakói a nehéz körülmények között is gyakorolták vallásukat” – mutatott rá Vojtech Blodig, a Terezíni Emlékhely igazgatóhelyettese.

A terezíni katonai erődöt 1780-ban II. József osztrák császár alapította, és

a poroszok elleni védelemre szolgált. A második világháború alatt a náci koncentrációs tábornak használták. A hozzáférhető adatok szerint összesen mintegy 155 ezer zsidót tartottak ott fogva Európa számos országából, közülük 118 ezer az életét veszítette.

MTI

Emlékközpont Dabason

Egy dabasi zsidó család lakta ház átalakításával térségi holokauszt- emlékközpontot hozott létre a Pest megyei település önkormányzata. A projektet a holokauszt- emlékköv alkalmából valósították meg. A munkálatok néhány hónap leforgása alatt befejeződtek. A felújítás nem jöhetett volna létre, ha a Civil Alap pályázatán nem nyert az önkormányzat, és a fennmaradó csaknem ötmillió forintba nincs önerő. A négy kiállítóteremben főként a dabasi zsidó családok életét, munkáját, foglalkozását bemutató eszközök, dokumentumok, fotók, valamint a zsidó vallás megismerését segítő kegytárgyak kaptak helyet. A múzeumban emlékfalat emeltek azoknak az áldozatoknak a tiszteletére, akik a járás lakosaiént veszítették életüket a vészorszak idején. Ezzel lezárult a hiánypótlás időszak, végre van Dabason és a térségben egy olyan hely, ahol minden holokausztáldozatról megemlékezhetnek.

Az emlékmúzeum tervei zsűfoglalásig megtekintésre nyitották, amely a magyar és az izraeli himnusz közös eléneklésével kezdődött, majd *Róna Tamás* rabbi áldást mondott a házra, ezt követően felhelyezte az ajtófélfára a ház egykori tulajdonosától kapott mezűjét. Az ünnepség *Kőszegi Zoltán* polgármester köszöntőjével folytatódott. A városvezető beszédében kitért Bragyova Gyuri bácsira és családjára, felidézte, milyen boldog éveket töltöttek el itt a háború kezdeteig. Kiemelte, hogy Gyuri bácsi édesanyja és egyik testvére az átadó napján, 70 évvel a háború után fényképekben visszatérhettek otthonukba. *Ilan Mor* nagykövet az antiszemitizmus elleni harc fontosságát hangsúlyozta. Véleménye szerint ez-

Kőszegi Zoltán polgármester

zel az emlékhellyel a város a maximumot nyújtotta ebben a küzdelemben, mivel a polgármester tervei közt szerepel, hogy a fiatalok rendkívüli történelemórák keretein belül tanulhassák a soá történetét az emlékhelyen. *Zoltai Gusztáv* miniszteri tanácsadó elismerésének hangot adva köszönte meg minden kivitelezőnek, szervezőnek a munkáját. Az ő édesanyja is a térségből származik, így személyes érintettség is van a Tusák-Bragyova házsal, a családdal kapcsolatban. *Tusák Frida* és

Judit Shem Tov az izraeli elszármazottak nevében mondott hálás szavakat. Ezt követően *Gerendás Péter* előadóművész produkcióját hallgathatta meg a népes közönség, majd sor kerül a szalag átvágásra, az emlékhelyet hivatalosan is megnyitotta *Ilan Mor*, *Kőszegi Zoltán*, *Kosiba Tibor*, valamint izraeli testvéreink. A rendezvény második részében a Bragyova Gyuri bácsi életéről készült filmet tekinthették meg az érdeklődők.

ifj. Erdélyi Zsolt

Körzeti kitekintő

Szeged

A hitközségben tartott előadást *Czeizel Endre* professzor, nemzetközi híró genetikus *Bárdossy Péterrel* közösen írt „Kertész Imre és a sors – Mit

adtak a magyar zsidó-géniuszok kultúránknak?” című kötetéről. A könyvbemutató iránt, melyet *Fári István*, a Galenus kiadó igazgatója vezetett fel, nagyszámú szegedi mutatót érdeklődést, köztük tudósok, kutatók, oktatók és egyetemi hallgatók. Öröm volt számunkra *Czeizel* professzorral ismét találkozni, s az is, hogy Budapest s a médiában az ATV után először nálunk mutathatta be alkotását betegségéből felépülőben. Érdemes a művet megvásárolni, elolvasni, növeli minden hittestvérünk, barátunk önbecsülését.

Chanukkát megelőző napon az SZTE Zeneművészeti Kara és a hitközség *Norbert Glanzber* műveiből rendezett dal- és zongoraesttel emlékezett a holokauszt 70. évfordulójára. *Megyesi Schwartz Lúcia* énekművész és *Mocsári Károly* zongoraművész dalokat adott elő német költők koncentrációs táborokban keletkezett verseinek szövegére. A megható dalmokat *Mocsári Károly* és *Neumark Zoltán* zongoraművészek jiddis szvitje követte, melyet többszöri vastaps fogadott. Az *Isaac Bashevis Singer* novellája ihlette, a két zongorán kiválóan összecsengő, igen dinamikus mű a zsidó élet sokszínűségét mutatta be képekben. Az összekötő szöveget és a holokauszt történéseit *Neumark Zoltán* mondta el.

L. A.

Hírek, események röviden

– **Dr. Medgyesi Iván emlékére.** A Magyar Nyelvtudományi Származó Zsidóság Emlékmúzeuma (Cfát, Izrael) igazgatósága és munkatársai részvétüket küldik dr. Medgyesi Iván z"l családjának. Drága jó barátot, segítőkész és évtizedeken át hűséges támogatót veszítettünk el benne. A Cfáti (Safedi) Múzeum Magyar Támogatói Alapítvány alapítójaként jelentősen hozzájárult gyűjteményünk bővítéséhez, a kutatás fejlesztéséhez és a támogatók szervezéséhez. Emlékét szeretettel őrizzük szívünkben és a múzeum falai között.

Programajánlat

JANUÁR

Spinoza Színház
(1074 Budapest, Dob u. 15.)

- 3. (szombat) 19 óra: Rose – monodráma
- 5. (hétfő) 19 óra: Címzett ismeretlen – levéldráma
- 8. (csütörtök) 19 óra: Senki fája – többszereplős monodráma
- 10. (szombat) 19 óra: Csákányi Eszter: Akit az istenek szeretnek
- 12. (hétfő) 19 óra: Senki fája – többszereplős monodráma
- 13. (kedd) 19 óra: Herzl – fantáziajáték valós tényekkel
- 15. (csütörtök) 19 óra: Czeizel Endre estje: A magyar Nobel-díjasok származáselemzése
- 17. (szombat) 19 óra: Lázár Kati: Kripli Mari – monodráma
- 18. (vasárnap) 19 óra: Herzl – fantáziajáték valós tényekkel
- 19. (hétfő) 19 óra: Poppera – zenés játék
- 21. (szerda) 19 óra: Spinoza & Rembrandt – zenés játék
- 22. (csütörtök) 19 óra: Egy pesti lány – monodráma
- 24. (szombat) 19 óra: Rose – monodráma
- 25. (vasárnap) 19 óra: Agytakarítás
- 26. (hétfő) 19 óra: Zsolnai Júlia: „Én nem vagyok magyar?!”
- 27. (kedd) 19 óra: Gábor György: Talmud, Tóra és a többiek
- 28. (szerda) 19 óra: Herzl – fantáziajáték valós tényekkel
- 29. (csütörtök) 19 óra: Csákányi Eszter: Akit az istenek szeretnek
- 31. (szombat) 19 óra: Bach Szilvia: Skizofrénia – politikai kabaré

Generációk Klubja

(VI. ker., Hunyadi tér 3. félemelet)

- 5.: „Tradíciók nyomában” címmel Rusznák Rita kurátor (Zsidó Múzeum) előadása a Mikvéről.
 - 12.: Deák Gábor a „Beszéljük csak meg” téma kapcsán lesz a vendégünk.
 - 19.: Szerdócz Ervin, az újpesti zsinagóga rabbija először a klubban „Imafilozófia” tárgykörben.
 - 26.: Hó végi retró zongorára, Fűzy Gáborral.
- Az előadások hétfői napokon délután 3 órakor kezdődnek. Csütörtökönként a gyógytorna és a fejlesztő foglalkozások a megszokott időben!

Hegedűs Klub

(1136 Bp., Hegedűs Gyula. u. 3.)

- Minden hétfőn és szerdán 14 órától gyógytorna szakképzett gyógytornász segítségével.
- A torna célja az egészség megőrzése.
- 15. (csütörtök) 14 óra: Dr. Donászy Marianne előadása. Életkorok és betegségek.

Herman Klub

(1075 Bp., Síp u. 12.)

- 6. (kedd): Játékdélután
- 7. (szerda): Irodalmi délután
- 13. (kedd): Látogatás a Bélyegmúzeumban
- 14. (szerda): Ortopédiai szűrőnap
- 20. (kedd): Kóser, nem kóser? Altmann Sándor kóserági felügyelő a vendégünk.
- 22. (csütörtök): Születésnap ünnepség
- 26. (hétfő): Kártya- és sakkdélután
- 27. (kedd): Megemlékezés, a soá emléknapja
- 29. (csütörtök): Rembrandt és a holland arany évszázad festészete kiállítás megtekintése
- február 4. (szerda): Tu bisváti ünnepség
- Irodalmi délután, filmklub, játékdélutánok (memória, dominó, kártya, sakk, kvíz, ügyességi) hétköznapokon mindkét klubban folyamatosan.
- A külsős programokra előzetes regisztrációt és hozzájárulást kérünk. Mindenkit szeretettel várunk!

A Tamás Alapítvány tájékoztatója

Alapítványunk esetenkénti anyagi támogatást kíván nyújtani gyógyszerköltségekhez a 60 év feletti és a fiatal daganatos betegek részére, szociális rászorultságuk esetén.

A fennálló rákbetegségük miatt gyógykezelés alatt álló említett betegek levélben igényelhetnek gyógyszer-támogatást az alapítványtól, feltüntetve az alábbi adatokat is:

- Az igénylő neve, lakcíme, telefonszáma
- Az igénylő születési helye, ideje
- A rendszeresen szedett rák elleni gyógyszerek felsorolása és havi összege
- Az esetleg kivételesen szükséges rákgyógyszer megnevezése, ára, és az árból az Országos Egészségbiztosítási Pénztár által finanszírozott összeg
- Az igénylő egyéb észrevételei
- Dátum és az igénylő aláírása

A levélhez kérjük mellékelni az alábbiakat:

– Orvosi igazolás a fennálló rákbetegségről, valamint a rendszeresen szedett és a kivételesen szükséges rákgyógyszerekről

– Igazolás az igénylő és a vele közös háztartásban élő személy havi jövedelméről (nyugdíj vagy munkabér)

A rendelkezésünkre álló pénzügyi keret szorossága miatt egyelőre csak a rákbetegek gyógyszerköltségeinek támogatását tervezzük. Ebben a vonatkozásban segíteni kívánjuk a kivételesen szükséges rákgyógyszerek beszerzését is, de kiugróan nagy összegű gyógyszerek támogatására sajnos nincs lehetőségünk.

Tamás Alapítvány. Levelezési cím: 1072 Budapest, Dob u. 38. Telefon (esti órákban): 06-1-321-3497.

Interneten is látogatható az auschwitzi múzeum

A dél-lengyelországi auschwitz-birkenau múzeum már interneten is látogatható, miután az emlékhely több mint 200 kiváló minőségű panorámaképet helyezett el honlapján az egykori náci német koncentrációs és megsemmisítő tábor épületeiről.

„A 360 fokos panorámafotók bemutatják a volt náci német tábor hiteles helyszínét és objektumait. A képeket a szemtanúk elbeszéléseivel, történelmi leírásokkal, dokumentumokkal, fényképekkel, az egykori foglyok művészi munkáival és a tábor történetével kapcsolatos tárgyakkal gazdagítottuk” – mondta el *Bartoszy Bartyzel*, a múzeum szóvivője.

Az interneten olyan épületek is láthatók, amelyeket a tényleges látogatók nem mindennap tekinthetnek meg, így például az őrtornyok, a 10. blokk, ahol sterilizációs kísérleteket végeztek, illetve a 11. blokk föld alatti cellái.

Piotr Cywinski múzeumigazgató elmondta, hogy az internetes megtekintés lehetősége elsősorban oktatási célokat szolgál, valamint segítséget nyújt a felkészülésben egy valóságos múzeumlátogatásra. Emellett sok távoli ország lakója számára az egyetlen esély, hogy megismerkedjenek az egykori haláltábor háttérzongató valóságával.

A két év alatt született panorama.auschwitz.org honlap lengyel és angol nyelven érhető el, és mobiltelefon-használók számára is hozzáférhető. Mint *Marek Kocjan*, a panorámaképek egyik alkotója elmondta, a fotókat különféle méretben, légköri viszonyok között és minden napszakban, éjjel is felvették, hogy minél hitelesebben adják vissza az objektumokat.

A náci németek 1940-ben hozták létre az auschwitzi koncentrációs tábor, eredetileg lengyel foglyok számára. A birkenau lágér két évvel később jött létre. Ez lett a zsidók megsemmisítésének fő helyszíne. A tábor komplexumhoz számos altábor tartozott. Auschwitz-Birkenauban (lengyelül Oswiecim-Brzezinka) legkevesebb 1,1 millió ember pusztult el. Túlnyomó többségükben zsidók voltak egész Európából – köztük 350–400 ezer magyar zsidó –, de sok lengyel, roma, szovjet hadifogoly és más nemzetiségű rab is életét veszítette.

MTI

Mazsihisz, Heisler, Schwezoff a mérlegen

Online felmérés

2014. január végén a Mazsihisz felmérést készített a holokauszt-émlékével kapcsolatos álláspontokról. A válaszok nagy segítséget jelentettek a szervezet döntéshozói számára. A Mazsihisz és a Budapesti Zsidó Hitközség (BZSH) életében, a zsidó közéletben, valamint a zsidó szervezetek és a magyar kormány viszonylatában később sok fontos és jelentős esemény történt.

A Mazsihisz 2014. november 29. és december 04. közötti időszakban egy újabb online kérdőív felmérést indított útjára.

A módszer nem reprezentatív a tekintetben, hogy nem tükrözi pontosan sem a zsidó közösség, sem Magyarország teljes népességének életkori, iskolázottsági, lakóhely szerinti összetételét, viszont alkalmas arra, hogy mind a zsinagógák rendszeres látogatói, mind a zsinagógákhoz nem kötődő zsidó válaszadó véleményét bemutassa. Az adatsorok elemzése jól mutatta, hogy az első kétszáz válasz eredményei már szinte megegyeztek összesen négyszázhatvanegy feldolgozott válasz eredményeivel, vagyis az interneten keresztül elért közösség véleményét a feldolgozott válaszok megfelelően kifejezik. Radnóti Zoltán rabbi blogja beszámol arról, hogy valaki megpróbálta torzítani az eredményeket. Az adatelemzéskor a hasonló mintázatok eléggé feltűnőek voltak ahhoz, hogy ki lehessen szűrni a nem valós adatokat.

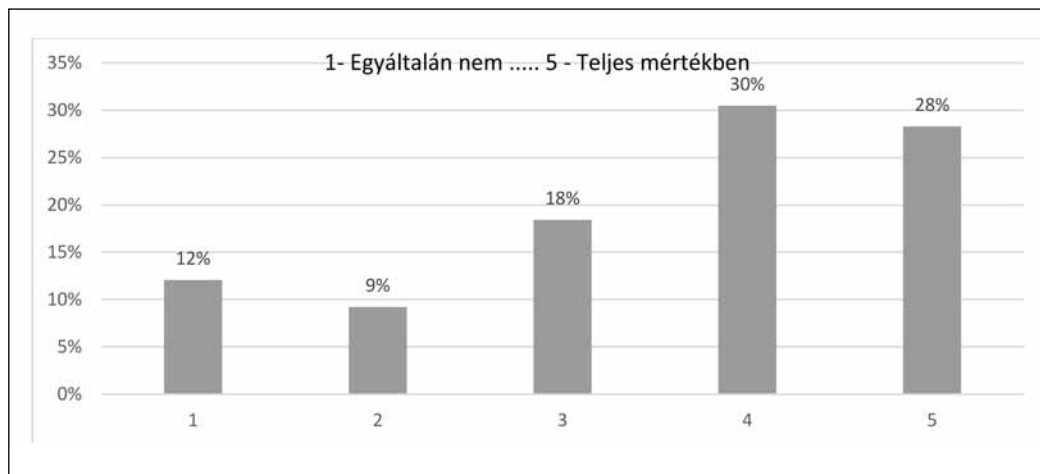
Néhány fontosabb adat a válaszadókról:

- 60% 50 évesnél idősebb
- 91% zsidó
- 82% főiskolai vagy egyetemi végzettségű
- 60% tagja valamely zsinagógai közösségnek

Részletes adatok

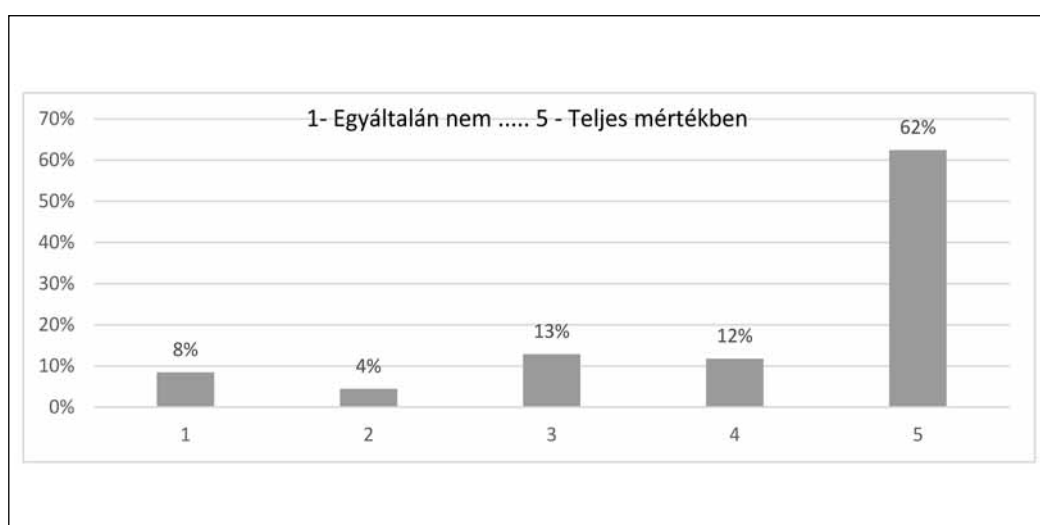
A Mazsihisz 2014. január 19-én kiadott nyilatkozatában tiltakozott néhány kormányzati intézkedés ellen. A 2014. januári online felmérés eredménye nagy mértékben támogatta a Mazsihisz döntését. A jelenlegi felmérés első öt kérdése arra vonatkozott, hogy a Mazsihisz szerepét miként ítélik meg a válaszadók a később bekövetkezett események tükrében.

1. A Mazsihisz kudarcának tartja-e Ön, hogy a Szabadság téri emlékművet a tiltakozás ellenére felállították?
42% nem vagy egyáltalán nem, 39% igen vagy teljes mértékben a Mazsihisz kudarcának tartja, 19% semleges álláspontot képvisel.
2. A Mazsihisz sikerének tartja-e Ön, hogy a Szabadság téri emlékművet az éj leple alatt állították fel, és a szoboravatásra nem került sor?
49% nem vagy egyáltalán nem, 28% igen vagy teljes mértékben a Mazsihisz sikerének tartja, 21% semleges álláspontot képvisel.
3. A Mazsihisz kudarcának tartja-e Ön, hogy Szakály Sándort, a Veritas Intézet igazgatóját nem váltották le?
36% nem vagy egyáltalán nem, 43% igen vagy teljes mértékben a Mazsihisz kudarcának tartja, 19% semleges álláspontot képvisel.
4. A Mazsihisz sikerének tartja-e Ön, hogy a Veritas intézet vezetője, Szakály Sándor nem folytatta a Horty-korszak mentegetését?
43% nem vagy egyáltalán nem, 32% igen vagy teljes mértékben a Mazsihisz sikerének tartja, 23% semleges álláspontot képvisel.
5. A Mazsihisz sikerének tartja-e Ön, hogy a Sorsok Háza projekt tartalmának kialakításában a zsidó szervezeteknek kvázi vétőjoguk van?

A Mazsihisz korábbi döntését a zsidó közösség szinte egyhangúan támogatta, a hatásokkal kapcsolatban a válaszadók megítélése azonban nagyon megoszlik. Kivétel talán a Sorsok Háza projekt, ahol a többség a Mazsihisz sikerének tartja a kvázi vétőjogot.

6. A Mazsihisznek vissza kell utasítania a Rumbach utcai, a miskolci és a szegedi zsinagógára felajánlott kormányzati támogatást.
A válaszadók 70% egyetértett a Mazsihisz álláspontjával, hogy nem utasította el a zsinagógák felújítására szánt összeget. 16% szerint vissza kellett volna utasítani a támogatást.
7. Zoltai Gusztáv távozása a Mazsihisz és BZSH ügyvezetői posztjáról jó döntés volt.

8. Ön szerint a Mazsihisz társadalmi megítélése milyen volt?
2013 nyarán közepes osztályzatot adott 34%, jónak vagy nagyon jónak 26% tartotta, míg 39% rossznak vagy nagyon rossznak.

2014 tavaszára a nagyon jó és a jó vélemény aránya 8%-kal megnőtt, az elfogadható kategóriát megnevezők száma 6%-ot csökkent, a rossz kategória száma 1%-kal nőtt, a nagyon rossz kategória 3%-ot csökkent.

2014 őszére jelentősen csökkent a nagyon jó és a jó (10%), az elfogadható (21%) kategória aránya, a rossz nem változott, a nagyon rossz viszont jelentősen megnőtt (43%-ra) Fentiekből látható, hogy a 2013 nyara és 2014. tavasza közötti időszakban érzékelhetően javult a Mazsihisz társadalmi megítélése, míg 2014 tavasza és 2014 ősz között jelentősen romlott.

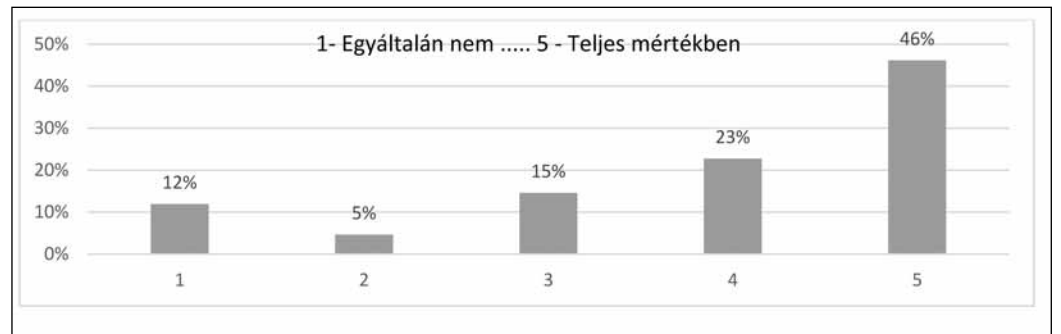
9. Ön szerint a BZSH társadalmi megítélése milyen volt?

2013 nyarán közepes osztályzatot adott 44%, jónak vagy nagyon jónak 14% tartotta, míg 42% rossznak vagy nagyon rossznak.

2014 tavaszára a nagyon jó és a jó vélemény kis mértékben javult (4%-kal), az elfogadható 12%-ot csökkent, a rossz vagy nagyon rossz kategória nőtt (8%-kal) 2014 őszére a nagyon jó és a jó kategória visszaállt a 2013. nyári szintre (14%), az elfogadható kategória aránya nagyot csökkent, a rossz és a nagyon rossz viszont jelentősen megnőtt (75%-ra)

2013 nyara és 2014 tavasza között a BZSH megítélése lényegében nem változott, 2014 őszére viszont zuhanásszerűen romlott.

10. Heisler András alkalmas személy a legnagyobb magyarországi zsidó szervezet vezetésére.

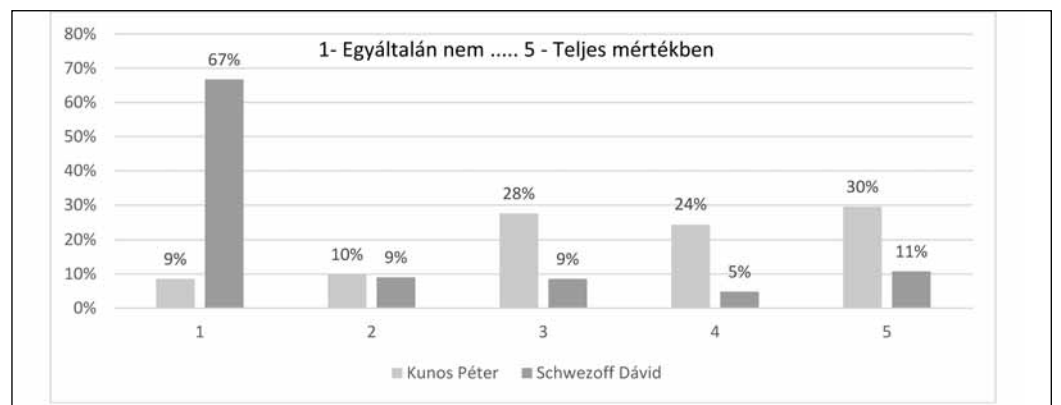

	egyáltalán nem vagy nem	igen vagy teljes mértékben
összes válaszadó	17 %	69 %
budapesti zsinagógákhoz tartozók	27 %	64 %
vidéki zsinagógához tartozók	9 %	85 %
zsinagógához nem tartozók	6 %	76 %

11. Tordai Péter leváltása a BZSH elnöki pozíciójából jó döntés volt.

35% egyetért vagy teljes mértékben egyetért és ugyanígy 35% nem vagy egyáltalán nem ért egyet Tordai Péter leváltásával. A többi válaszadó semleges foglalt állást.

12. Kunos Péter megválasztása a Mazsihisz ügyvezetői pozíciójára jó döntés volt. / Schwezoff Dávid megválasztása a BZSH ügyvezetői pozíciójára jó döntés volt.

Schwezoff Dávid esetében:

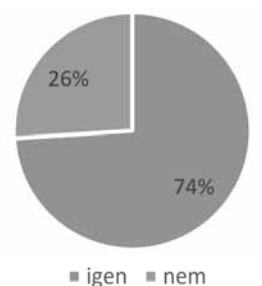
	egyáltalán nem vagy nem	igen vagy teljes mértékben
összes válaszadó	76 %	16 %
budapesti zsinagógákhoz tartozók	66 %	26 %
vidéki zsinagógához tartozók	91 %	6 %
zsinagógához nem tartozók	85 %	9 %

Az összes zsinagóga közül két zsinagógához tartozóknál kapott többséget (Bethlen téri - 63% és Dózsa György úti - 60%) az a vélemény, hogy Schwezoff Dávid megválasztása jó döntés volt. Kunos Péter megítélésében nincs szignifikáns különbség a fenti bontás szerint.

13. Többek szerint Schwezoff Dávidnak a BZSH ügyvezetői pozíciójáról le kellene mondanía, a BZSH közgyűlése azonban újra bizalmat szavazott számára. Ön szerint le kellene mondanía ügyvezetői posztjáról?

Az összes zsinagóga közül két zsinagógához tartozóknál kapott többséget (Bethlen téri - 65% és Dózsa György úti - 80%) az a vélemény, hogy Schwezoff Dávidnak nem kell lemondania az ügyvezetői pozíciójáról.

Akik szerint le kell mondanía Schwezoff Dávidnak az ügyvezetői pozíciójáról, körülbelül azonos arányban vannak azok, akik szerint a múltja miatt, a megválasztása óta elkövetett vezetői hibák vagy mindkét ok miatt kell lemondania.

	igen	nem
összes válaszadó	74 %	26 %
budapesti zsinagógákhoz tartozók	68 %	32 %
vidéki zsinagógához tartozók	83 %	17 %
zsinagógához nem tartozók	83 %	17 %

Köszönet mindazoknak, akik szabadidejükben megalkották a kérdőívet, részt vettek az elemzésben, és talán leginkább azoknak, akik a véleményükkel hozzájárultak ahhoz, hogy a Mazsihisz vezetése sok ember véleményét megismerve hozhassa meg döntéseit.

A német megszállás és a magyar kollaboráció

70.

Magyarország alaptörvénye és az ennek nyomán megjelenő emlékeztetőpolitikai koncepciók nagy hangsúlyt helyeznek annak bemutatására, hogy Magyarország német megszállása komoly cezúrát jelentett, mivel szerintük az ország szuverenitása ezzel megszűnt. Ebből az értelmezésből pedig egyenesen következik, hogy eleve elrendeltetett volt, ami 1944. március 19. után történt. A dokumentumok azonban ezt egyáltalán nem támasztják alá, nem beszélve arról, hogy az ország szuverenitása nem szűnt meg teljesen a német megszállás után sem.

Hitler 1944. március közepén Klessheimbe hívta Horthy Miklós kormányzót, akit megérkezése után kész tények elé állított, amennyiben közölte vele Magyarország megszállását. Ez azonban nem jelentette azt, hogy a kormányzóknak nem maradt semmilyen lehetősége arra, hogy az akaratát érvényesítse. Horthy ellenállása már mindjárt a megszállás elején megmutatkozott.

Edmund Veesenmayer, a Magyarországra kinevezett teljhatalmú megbízott ugyanis először Imrédy Bélát, majd Rácz Jenőt akarta kinevezettni miniszterelnöknek, Horthy azonban mindkettőt visszautasította, és saját jelöltjét, Sztójay Dömét fogadta el.

Horthy egyébként más kérdésekben is képes volt arra, hogy érvényesítse akaratát a megszállókkal szemben. Ez is ékes példája annak, hogy az ország a függetlenségét nem veszítette el teljesen. Veesenmayer például ragaszkodott ahhoz, hogy csak akkor adják ki a Gestapo által letartóztatott három magyar katonatisztet, Szobathelyi Ferenc vezérezt, Kádár Gyula és Ujszászy István vezérkari ezredeseiket, ha azok továbbra is letartóztatásban maradnak. Ehhez képest a magyar szervek mindhármukat szabadon bocsátották. Horthy 1944 júliusában megtagadhatta azt is, hogy húszezer légvédelmi kiegészítő nem vesztette el teljesen a harmadik Birodalomnak, holott ezt Veesenmayer követelte tőle. Az esetek többségében a német megszállók tudták érvényesíteni akarataikat, de nem mindig és nem maradéktalanul. Ráadásul mindent tárgyalásos alapon, huzavonák után tudtak csak elérni.

Hitler számára a zsidókérdés egyfajta vesszőparipának számított, de érdekes módon elég sokáig nem gyakorolt nyomást a magyar politikára annak érdekében, hogy ezen a területen történjen valami.

Hitler, illetve a német diplomácia először 1942 őszén pendítette meg a „zsidókérdés elintézetlenségét”, de a Kállay-kormány sikerrel tért ki minden ilyen követelés elől. Hitler 1944. március 18-ai klessheimi tárgyalásán a „zsidókérdés megoldását” követelte Horthytól is, hasonlóan ahhoz, ahogyan ezt a szomszéd országok tették. Eppen ez a fordulat mutatja azt a mozgásteret, ami a Kormányzó rendelkezésére állt.

Szlovákia 1942-ig zsidósága jelentős részét deportálta, ám ezt követően a folyamatot leállították, és a megmaradt tízezer nagyságrendű zsidóság megkülönböztető jelzés nélkül élhetett. Dániában a megszálló német hatóságok még azt sem merték megtenni, hogy erőszakkal feltörjék valakinek az ajtaját csak azért, mert zsidó. Románia ugyan brutálisan gyilkolta meg a transznisztriai és a besszarábi zsidókat, sőt Oromániában is több városban került sor véres pogromokra, de az utóbbi területeikről és Dél-Erdélyből egy zsidót sem deportáltak, sőt csillagot sem kellett hordaniuk, holott létszámuk korántsem volt elhanyagolható – több mint 250 ezer főt tett ki.

Komoly különbségek mutatkoztak Nyugat-Európa államaiban is: Franciaországból például a zsidóknak csak negyedét hurcolták el, és Belgiumban sem haladta meg ez az arány a negyven százalékot. Ellentétben az 1940-

ben elfoglalt nyugat-európai országokkal. Budapesten nem lehetett éveket tölteni a zsidók összegyűjtésével, és arra sem lehetett számítani, hogy a Wehrmacht vagy a Waffen-SS ehhez jelentős létszámú erőt tud biztosítani. A Birodalom presztízse is túljutott zenitjén, és a feladat is sokkal nagyobb volt, mint másutt, hiszen Budapesten több zsidó élt, mint Franciaországot leszámítva a teljes németek által megszállt Nyugat-Európában összesen. Innen nézve az ország zsidótanítási tanácsadójának, Eichmann-nak a feladata elég reménytelennek tűnhetett.

Eichmann és a deportálások

Sokan azt hiszik, hogy a magyar zsidóság deportálását a német megszállók szervezték, vagy legalábbis irányították. Valójában erről szó sem lehetett. Adolf Eichmann és néhány tucatnyi munkatársa nem is lett volna abban a helyzetben, hogy több száz ezer ember deportálását lebonyolítsa. Eichmann jogállása szerint csak tanácsadó szereppel rendelkezett. Gyakorlati működése sem ment túl a megfigyelő tevékenységén. Esetenként még ő mérsékelte a magyar hatóságok deportálási dühét, mint például a Délvidéken, ahol a magyar adminisztráció negyven tartalékos szerb tisztet is fel akart rakni a deportáló vonatokra.

Az első napokban Eichmann ugyan próbálkozott azzal, hogy néhány zsidóellenes rendelet szövegét átadja Endre László belügyi államtitkárnak, azonban hamar kiderült, hogy a magyar fél semmilyen technikai jellegű segítségre nem szorul. Endre joggal hivatkozhatott arra, hogy minden szükséges jogszabály már előkészítve lapul az íróasztalfiókjában. A magyar közigazgatás már 1944 előtt is számos lehetőséget kapott arra, hogy bevonja és újraossza zsidókülönféle vagyontárgyait és jogosítványait, ebből adódóan az új feladatok a magyar apparátus számára nem jelentettek újdonságot.

Hitler Klessheimben általános zsidódeportálást nem követelt Horthytól, csupán 50 ezer zsidó munkás kiszállítását, amit Horthy állítólag el is fogadott. Hitler először 1944. április 7-én jelentette ki, hogy a föld alatti repülőgéppályákban 100 ezer zsidó munkásra van szükség Magyarországról és bizonyára ennek nyomán 1944. április 13-án magyarországi helytartóján, Edmund Veesenmayeren keresztül jelezte a magyar kormányzat zsidó kényszermunkások kiszállításának igényét.

Veesenmayer aznap Berlinbe küldött táviratában arra hivatkozott, hogy Sztójay 50 ezer zsidó „munkás” kiszállítására tett ígéretet – amihez „a Kormányzó is hozzájárult” (!) – ez a kis megjegyzés is ékes bizonyíték arra, hogy Horthy állítása, amely szerint passzíván visszavonult a zsidóügyek intézésétől, a legendák birodalmába tartozik.

Érdekes módon azonban három nappal korábban, amikor a magyar kormány felajánlotta 10 ezer, állítólag már „előkészített” zsidót arra, hogy elszállítsák, a német fél ezt visszautasította azzal az indoklással, hogy ehhez hiányoznak a vagonok.

Figyelemre méltó, hogy bár Veesenmayer összes korabeli jelentése rendelkezésre áll, ezekben április 13. előtt egyetlen utalás sincs arra, hogy a zsidók deportálását kívánatosnak tartották volna. Ez különösen azért figyelemre méltó, mert Veesenmayer egyébként pedáns hivatalnok módjára minden feladatáról akkurátusan adott jelentést, illetve a végrehajtásról beszámolóit készítette. Az iratok azt bizonyítják, hogy teljes körű zsidódeportálás előkészítése április közepéig nem is volt napirenden – ennek ellenére sok történeti munka a zsidóság deportálásának végrehajtásában látja a német megszállás fő okát, ami meglehetősen furcsa.

Arról, hogy Auschwitznak mint

szelektáló központnak némi szerepe lesz, csak 1944. május elején (!) döntöttek a német illetékesek – ez fontos adat, mivel azt mutatja, hogy eddig az időpontig a németek még nem készültek a tömeges fizikai megsemmisítésre. Biztosra vehetjük, hogy Eichmann és felettesei, valamint maguk partnerei a teljes zsidóság likvidálását szerették volna elérni, de azt is figyelembe kell vennünk, hogy senki sem tudhatta előre azt, hogy ez pontosan hogyan is lesz megoldható, és épp Szlovákia, Románia, Bulgária vagy Franciaország példája mutatta, hogy a „siker” nem vehető előre adótnak. Ebből adódóan eleinte fel sem merült, hogy rögtön maximális programot hirdessenek meg. Az igaz, hogy Endre László belügyi államtitkár 1944. március 31-ig Eichmann-nal megállapodott valamennyi zsidó gettósításáról, majd április 4-én megfogalmazott egy három nap múlva kihirdetett titkos belügyminisztériumi utasítást, amely szerint „a magyar kormány az országot rövid időn belül megtisztítja a zsidóktól”, de ekkor még nem volt teljesen nyilvánvaló, hogy ez mit is jelent, és hogy kik lesznek a kivételezett. Eichmann és Veesenmayer ekkor még nem sejtette, hogy a magyar közigazgatás mire is képes valójában.

Több jel is utal arra, hogy azzal sem voltak tisztában, hogy a magyar hatóságok jelentős része öntevékenyen már évek óta minden előkészület megtett annak érdekében, hogy a magyar zsidóságot deportálja. Ezért német oldalról a német „megszállás” első hónapjában még csak az állampolgárság nélküli, a hadművelési területen lakó, illetve a német vadászrepülő-program titkos gyáraiba szánt zsidók deportálását tárgyalták. A „megszállás” szót érdemes idézőjelbe tenni, mivel Magyarország területén valójában csak minimális német katonaság tartózkodott. A nyolc megszálló hadosztályból négy néhány héten belül távozott. 1944. április 1-jén a német csapatok élelmezési létszáma Magyarországon 70 ezer, május 1-jén 57 ezer háromszáz főt tett ki. A számok mögött azonban döntő többségében komoly harcra nem alkalmazható, nehézfegyverzetel nem rendelkező csapatokat kell elképzelni.

Német tervek

Nyilvánvaló, hogy a német félnek is voltak elképzelései a deportálásra, ezek megvalósítása azonban csak a magyar szervek együttműködésével volt lehetséges.

Az összes magyar zsidó deportálásáról (leszámítva a munkaszolgálatosként behívottakat) április 22-én vagy 23-án született döntés. Edmund Veesenmayer teljhatalmú megbízott ugyanis április 23-án jelentette Berlinbe, hogy „a zsidóakció átfogó egységes egészét képez” (Judenaktion als ein totales ganzes).

Április 24-én von Thadden tanácsos már azt táviratozta Eichmann-nak, hogy a deportálások május 15-én a kárpátaljai térségből fognak kezdődni, és „a felvevőhely Auschwitz”. Hozzá kell tenni: Eichmann az eredeti tervek szerint napi egy vonattal és három ezer zsidóval számolt (Rudolf Höss, az auschwitzi tábor parancsnoka még ennyit sem akart fogadni, mondván, kapacitásai csak háromnaponta egy vonat „feldolgozását” teszik lehetővé), ámde a magyar hatóságok kérésére ezt napi négy vonatra, azaz 12 ezer főre növelték, sőt esetenként még ezt is túlteljesítették, anélkül, hogy erről Höss-szel egyeztettek volna. Ennek fatális következményei lettek, mivel ha az eredeti tervekhez ragaszkodnak, akkor 1944. július 9-ig, a deportálás leállításáig „csak” körülbelül 170 ezer embert deportálhattak volna, szemben a ténylegesen elhurcolt 437 ezerrel – tehát több mint 250 ezer ember megmenekülhetett volna Auschwitz gázkamráiból!

A deportálások „menetrendje” 1944. május 4–5. között dőlt el Bécsben, ahol az úgynevezett „vasúti konferencián” Eichmann stábjá és a magyar összekötőjük, Lulay Leó csendőr százados, valamint a szlovák, a magyar és a birodalmi vasutak képviselői véglegesítették az intézkedéseket. Itt határozták el azt is, hogy egy helyett napi négy, egyenként negyvenöt vagonból álló szerelvényt küldenek Auschwitzba, és itt dőlt el végleg az is, hogy a deportálás az úgynevezett hadművelési zónából, azaz Kárpátaljáról kezdődik majd. Ki kell azonban emelni, hogy még ezen a konferencián is „csak” 300 ezer zsidó deportálásáról volt szó. Magyarán: a döntéshozók számára még ekkor sem volt egyértelmű, hogy a teljes vidéki zsidóságot deportálni fogják.

A halálgyár felkészítése

Vagyis a zsidóság megsemmisítése nem egy központi, előre és tudatosan elhatározott ördögi tervből következik, amelynek minden állomását előre meghatározták. Mindez leginkább Auschwitzban vált nyilvánvalóvá, ahol a megsemmisítés apparátusa már az első napokban összeomlott. Mivel nem volt elég hely, ezért döntést hoztak a cigánytábor lakóinak gyors meggyilkolásáról. Az áldozatok azonban védekeztek, és ezért a megsemmisítés elhúzódott.

Az auschwitzi tábor meglehetősen későn kezdett felkészülni a rá váró feladatokra – ez is arra utal, hogy a német vágyak mögött nem állt azonnali követelés. Március 29-én még az összes építkezés leállítását rendelték el. Április elején még az új kényszermunkásoknak tervezett barakkok építését is beszüntették, tehát épp ellenkezőjét csinálták annak, amit tenniük kellett volna, ha tudják, mi történik a következő hetekben.

Csak 1944. május 9-én kezdte el Rudolf Höss (akit előző nap neveztek ki a tábor parancsnokának) szervezni a megsemmisítő apparátus bővítését. Höss nem volt újonc, 1943 novemberig is ő vezette a tábort. Őt hatalmas gödör ásását rendelte el, emellett utasított arra, hogy a már leállított V. számú krematóriumot is be kell üzemelni. Emellett az úgynevezett 2. bunkert is bővíteni kellett öltözőkké (a bunkerben szintén lehetőség volt az elgázosításra), illetve hullaégetésre alkalmas nyílt gödörrel. Felgyorsították a közvetlen vasúti vágányok építését, egy új rampát alakítottak ki, és jelentősen növelték a zsidó Sonderkommando és „Kanada-kommando” létszámát (előbbi a meggyilkoltak tetemeinek elégetésével foglalkozott, utóbbi az áldozatok holmijait válogatta szét). Ugyanezen a napon javasolták azt is, hogy a birkenau krematóriumokat egy további kerítéssel zárják el a külvilágtól.

Eichmann maga a perében többször is utalt arra, hogy „a magyar csendőrség tempója annyira gyors volt, hogy Auschwitznak nagy gondot okozott (...) a sok transzport megfelelő feldolgozása”.

Az improvizált döntéshozatalt bizonyítja, hogy a magyar kormány még ekkor is rendelkezett annyi szuverenitással, hogy a német felet becsapja. Kényszermunkások helyett ugyanis alapvetően nőket, öregeket és gyermekeket tartalmaztak azok a szállítmányok, amelyek Magyarországról 1944. május 15-én elindultak. A legértékesebb munkaerőt, a 18 és 45 év közötti férfiakat a magyar hatóságok kivétel nélkül visszatartották, holott a német „megrendelő” éppen őket szerette volna megkapni ahhoz, hogy az új földalatti fegyvergyárak építési programjában tapasztalható munkaerőhiányt enyhítse.

Az ideiglenes leállítás

Mint ahogyan a deportálás megindulása, úgy leállításuk is bizonyíték

arra, hogy a folyamat nem volt eleve elrendeltetett. Horthy júniustól egyre erőteljesebb nyomás alá került a semleges országok követségei, illetve az Egyesült Államok és Nagy-Britannia részéről azért, hogy állítsa le a deportálásokat. Június végén végül rászánta magát a cselekvésre, de meglehetősen erőtellenül.

A június 26-án tartott Koronatanácson adott nyilatkozatának tervezete szerint „legjobb szeretném azt a kegyetlen és nem magyar természetű illő megoldást, hogy a zsidók deportáltak, egyáltalában leállítsák. Ha azonban ezt a kormány szerint a németek követelik, ebből nem engednek, vagyis ezen a vonalon kényszer áll fenn, akkor sem engedhetem, hogy ebben a magyar csendőrség működőjén közre. Akkor csinálják azt, amit a németek akarnak, az itt levő német karhatalom”.

Ez a kijelentés azonban még mindig jóval kevesebb, mint a deportálások megtiltása, hiszen ha a németek végzik, akkor úgy látszik, Horthy sem tiltakozott volna a deportálások ellen. Ezt a kijelentést fontos kiemelni, mert ebből is látszik, hogy Horthy nem akarta „megmenteni” a zsidóságot, hanem csupán azt szerette volna elérni, hogy ne kompromittálja magát a deportálásokkal. Eppen ezért teljes tévedés gesztusát úgy értelmezni, mint a zsidóság megmentésének kísérletét.

Július 2-án a Budapestet érő, igen jelentős bombatámadás komoly motívációt jelenthetett Horthy számára, hogy addigi véleményén módosítson. Tetézve ezt azokkal a hírekkel, amelyek a csendőrség esetleges puccsáról szóltak, végre elszánta magát a cselekvésre. A fővárosban kinevezte Lázár Károly testőr altábornagyot karhatalmi parancsnoknak, magához rendelte a Budapestre vezényelt csendőrtiszteket, és felszólította őket arra, hogy Budapestet azonnal hagyják el. Követelésének nyomatékosítására Budapestet rendelte a közelben állomásozó 1. páncélososztály alakulatait is. Ebből alakult ki később az a legenda, amely szerint Koszoris Ferenc ezredes, a hadosztály parancsnoka „megmentette” a budapesti zsidóságot – akiket Horthy hagyott volna deportáltatni, ha azt a német szervek végzik.

Veesenmayer 1944. július 8-án le is szögezte Jaross Andor belügyminiszternek, hogy „továbbra is fenntartjuk azon alapelvünket, amely szerint Budapest további zsidótanítását magunknak a magyaroknak kell végrehajtaniuk” – magyarul szó sem volt arról, hogy a német megszállók maguk akarták volna ezt a feladatot elintézni.

A csendőrség néhány napon belül csakugyan elhagyta a fővárost. Közben viszont a főváros külterületein, a közigazgatásilag nem Budapesthez tartozó városrészekben egészen 1944. július 9-ig zavartalanul folytatódott a deportálások.

Hitler hiába dühöngött Horthy döntésén, egyszerűen nem volt lehetősége arra, hogy azt megváltoztassa. Ebből a szempontból nem sokat változtattak azok az akciók sem, amelyeket Eichmann rendelt el annak érdekében, hogy még néhány ezer ember Auschwitzba kerüljön.

Zárszó

Összefoglalva: a német megszállók nem akarták mindenáron legyilkolni a teljes magyar zsidóságot. Az, ami történt, bonyolult és többszereplős folyamat, amelyben minden fél hozzájárult a katasztrófához a maga obulusát. A kép tehát egyáltalán nem fekete-fehér. Magyarországról még 1944 nyarán is jelentős szuverenitással rendelkezett, és ha akarták volna, akkor politikai élnéltek is volna ezzel.

Hetek / Ungváry Krisztián

IZRAELI SZÍNES

A pápa Jeruzsálem békéjéért

Az Isten nevében folytatott gyűlölet és erőszak ellen szólott Ferenc pápa az izraeli Jediót Ahronót című újságban megjelent exkluzív interjúban.

„Egyértelműen elutasítok minden, Isten nevében elkövetett erőszakot” – mondta a katolikus egyház vezetője kétszobás, szerényen berendezett vatikáni lakosztályában a több mint tízórás beszélgetéssorozat részeként, amelyet *Henrika Cimerman* újságíróval folytatott, aki „barátja a pápa jó barátjának”, *Avraham Skorka* argentin rabbinak.

Ferenc pápa aggodalmának adott hangot az utóbbi időben Jeruzsálemben egyre fokozódó vallási színezetű harcok, s különösen az egyik jeruzsálemi zsinagógában a közelmúltban történt vérengzés miatt. „Imádkozom az áldozatokért és az elfogadhatatlan erőszak miatt szenvedőkért. Szívem mélyéről az érdekelt felekhez fordulok, és felszólítom őket, hogy hagyják abba a gyűlöletet és az erőszakot, és mindent kövessenek el a megbékélésért” – mondta az egyházfő. „A békét építeni nehéz, de béke nélkül élni maga a rémálom” – tette hozzá.

„A keresztény egyház és a Vatikán szerint Jeruzsálemnek a három vallás fővárosának kellene lennie, a béke és a hit fővárosának” – fejtette ki. „A béke eléréséhez politikai tárgyalásokot kell folytatni, amelyeket jó szándékkal és kölcsönös bizalommal kell megkezdeni. Azt kérem Istentől, hogy mindkét politikai vezető tegyen meg mindent az előrelépéshez, ez a béke egyetlen útja” – vélte a katolikus egyházfő.

Ferenc pápa elmondta, májusban azért utazott a Szentföldre, hogy még *Simon Peresz* hivatali idejében eleget tegyen a volt izraeli államelnök meghívásának. Régi álmát valósította meg, amikor a Siratófal előtt összeültek két barátjával, az őt a látogatáson is elkísérő Avraham Skorka rabbiával és *Omár Abud* sejjkel, az argentinai muzulmánok vezetőjével.

„Egyértelműen ki kell jelenteni, hogy az antiszemitizmus bűn” – mondta Ferenc pápa az izraeli újságnak. „Ittlétem egyik oka, hogy emlékeztessenem a keresztény világot a zsidóságban lévő gyökereinkre. Minden keresztényben lakozik egy zsidó, senki sem lehet igaz keresztény, ha nem ismeri el zsidó gyökereit. Természetesen nem etnikai, hanem vallási értelemben.”

A pápa figyelmeztetett arra, hogy a II. Vatikáni Zsinat a hatvanas években egyértelműen leszögezte, hogy nem a zsidók felelősek Jézus haláláért. „És ez nem ér itt véget. Vannak, akik tagadják a holokausztot. Ma is. Ez örültség, de ez van. És ez felfoghatatlan” – tette hozzá Ferenc pápa, aki májusi izraeli látogatásán megcsókolta hat holokauszt túlélőt kezét.

A közelmúlt közel-keleti iszlamista vérengzéseiről az a véleménye, hogy „a keresztényüldözések súlyosabbak, mint a kereszténység első évszázadaiban voltak”, utalva arra a korra, amikor a római Colosseumban például keresztényeket vetettek az oroszlanok elé.

„Irakban elmondhatatlanul barbár bűntetteket hajtanak végre. Több ezer embert, köztük rengeteg keresztényt brutálisan elüldöztek otthonukból” – mondta Ferenc pápa. „Gyerekek éhen és szomjan halnak, nőket ejtenek rabul, és kegyetlenül legyilkolják az embereket” – hangoztatta a pápa, akinek titkára Egyiptomból származó kopt keresztény.

„Az iraki keresztények, jazidik és a többi kisebbség kiáltására világos és bátor választ kell adniuk a vallási vezetőknek, különösen a muzulmánoknak” – szögezte le Ferenc pápa, akit csak a biztonsági aggodalmak akadályoztak meg abban, hogy nyár végén Dél-Koreába tartva, leszálljon repülőgéppel Irakban. „De a politikai vezetőknek és a nagyhatalmaknak is határozottan cselekedniük kell” – emelte ki.

MTI

Magyar–izraeli tudós társaság alakult

Magyar–Izraeli Tudós Társaság alakult a Bar Ilan Egyetemen a két ország közötti tudományos együttműködés elősegítésére.

Nagy Andor, Magyarország izraeli nagykövete beszédében emlékeztetett arra, hogy a magyar származású izraelieknek erős magyar kulturális gyökereik vannak.

Felidézte, hogy a 20. század elején és közepén a rendkívül tehetséges magyar zsidó tudósok nagy generációjának hatása az egész világ, így Izrael tudományos életében megfigyelhető volt, méltatta Szilárd Leó, Polányi Mihály, Teller Ede és Avraham Herskó munkásságát.

Daniel Herskovitz

Elmondta, hogy a tudós társaság célja fórumot teremteni az Izraelben élő, erős személyes és szakmai kapcsolatokkal rendelkező tudósoknak,

segíteni az együttműködést a magyar tudósokkal közös kutatások, oktatási programok révén.

A társaság megalakulását a Magyar Tudományos Akadémia elnöke videóüzenetben köszöntötte. *Lovász László* elmondta, hogy szerinte a kis népek legnagyobb kincse a tudás, számukra különösen fontos a kreativitás és az együttműködés.

Reményét fejezte ki, hogy minél több izraeli tudóst láthatnak vendégül Magyarországon. *Victor Weiss*, a területért felelős izraeli minisztérium tudományos igazgatóhelyettese felhívta a figyelmet arra, hogy Izrael világelső az egy főre jutó tudósok számában: minden tízezer dolgozóból száznegyvenen tudománnyal foglalkoznak.

Hozzáfűzte: Izraelben a bruttó hazai össztermék (GDP) négy százalékát fordítják kutatásra. Ebből csak egy százalék származik az állami költségvetésből, a fennmaradó három százalék magánbefektetőktől származik.

Marcel Shaton, az izraeli–európai tudományos kutatási programok igazgatója szerint az új fórum Izrael számára kiváló lehetőség az Európai Unióval folytatott együttműködés szempontjából is. Az izraeli kutatási rendszer eredményességét szerinte nagyban segíti az erős vállalkozószemlélet, az, hogy Izrael bevándorlókból álló társadalom, ahol gyors sikereket kell felmutatni.

A tudósok első tiszteletbeli elnöke a magyar származású *Daniel Herskovitz* professzort választották. Herskovitz a tudományt a konfliktusok kezelésére szolgáló közös nyelvnek nevezte, mint mondta, a tudósok ezt beszélve mindig megértik egymást, áthidalhatják a népek, a kultúrák és a nyelvek közötti ellentéteket, és csakis nyerhetnek általa.

A tudós társaságba belépő műfordító-irodalmár *Szalai Anna* az MTI-nek elmondta, hogy nemcsak a reál, hanem a humán és a társadalomtudományok számára is lehetőséget teremthet az új szervezet, mert ezek anyagi támogatása különösen nehézkes.

Elbarikádózott villamosmegálló Jeruzsálemben

Feladta magát az a palesztin férfi, aki teherautójával elsodort három izraeli katonát Ciszjordániában, egy zsidó település mellett. Bár az izraeli rendőrség még vizsgálja a balesetet, valószínűleg újabb palesztin terrortámadásról van szó – két héten belül már a negyedikről.

Az izraeli hatóságok most már betontömböket raknak a villamosmegállókba, így próbálnak védekezni a palesztin terroristák legújabb támadási módszere ellen. „Nagyobb biztonságban érzem magam ma, hogy felállították az utakadályokat. Remélem, hogy nem kell majd állandóan mögöttük meghúzódnom. Remélem, hogy Isten segítségével biztonságban leszünk” – mondta az egyik járőrkölő.

„Szerintem örültség, hogy ezt kell csinálnunk, hogy el kell barikádoznunk a villamos- és busz megállókat” – vélekedett Sarah Haber jeruzsálemi lakos.

Néhány hete hajtott először egy palesztin merénylő a villamosra várakozók közé a délutáni csúcspont idején Jeruzsálemben, pár nappal később pedig egy másik palesztin terrorista megduplázta a tétet: két megállót is embereket sodort el. A támadásokban hárman meghaltak, több tucatnyi pedig megsebesült. De nemcsak Jeruzsálemben, Ciszjordániában is hasonló eset történt: ott három járőröző izraeli katonának hajtott neki egy palesztin merénylő. Mindhármukat súlyos sérülésekkel szállították kórházba.

A Hamasz üdvözölte a támadásokat, és további merényletek végrehajtására szólította fel követőit, az ENSZ-et pedig a Biztonsági Tanács azonnali összehívására. „Mi, a palesztin vezetés, jordániai testvéreinkkel együttműködve közös erőfeszítéseket teszünk, hogy a Biztonsági Tanács azonnal üljön össze, és szólítsák fel az izraeli oldalt, akik gerjesztik ezt a robbanásig feszült helyzetet, hogy állítsák le az ez irányú politikájukat” – mondta *Rijád Manszúr* palesztin ENSZ-nagykövet.

Az izraeli ENSZ-nagykövet egyenesen felháborítónak tartotta, hogy miközben országa sorban temeti el a palesztin terrorizmus áldozatait, a nemzetközi szervezet hallgatásba burkolódik.

atv.hu

Itt áfa, ott e-fa

Ha akarunk, megpihenünk alatta, ha úgy tartja kedvünk, akár netezhetünk is vele. Ez lenne az eTree, vagyis a világ első e-fája.

Pihenőhely, vízforrás, ingyen wifi és töltőállomás egyetlen ponton – csak néhány dolog az e-fa által nyújtott szolgáltatások közül. Az izraeli Sologic által fejlesztett eTree feltalálói szerint hamarosan jelentős szerepet fog betölteni a közterületeken.

A fa alakú szerkezetet az „ágain” elhelyezett napelemek látják el energiával, amelynek segítségével az alatta „megpihenők” szabadon internetezhetnek, tölthetik laptopjukat vagy telefonjukat, és böngészhetik a „fatörzsön” elhelyezett LCD kijelzőt. Mindemellett ivóvizet, sötétben pedig világítást biztosít. Készítői egy környezetvédelmi vállalkozásnak írják le, amely nemcsak a közösségen belüli kapcsolatteremtést segíti, de példaként is szolgál a környezettudatosságra és a fenntartható fejlődésre.

life.hu

Tel-Avivban okos lehetsz...

Tel-Aviv 250 másik pályázót utasított maga mögé, amikor a közelmúltban megkapta „A világ legokosabb városa” címet.

A Barcelonában megtartott Okos Város Expo Világkonferencia a Fehér Városnak azt a kezdeményezését ismerte el az évenként kiosztott díjjal, amelyet a polgármester „digitális forradalomnak” nevez.

A város fő projektje a Digi-Tel platform, amely Tel-Avivot köti össze közvetlenül – a lakóival. A program klubtagság és egy app révén helyspecifikus és egyénre szabott szolgáltatásokat és információt nyújt, a környékbeli útpépítésektől kezdve a bolti akciókig – írja a Times of Israel. Már 90 ezren iratkoztak fel rá.

A város azonfelül, hogy a kezdő mikrovállalkozások, start-upok központjaként igyekeznek pozícionálni magukat, nyilvánosan hozzáférhető helyhatósági adatbázisokat is elkezdett felállítani a tel-avivi ügyek átláthatósága érdekében. Hovatovább az egész város területén ingyen wifi van, még a tengerparton is, ami valószínűleg a leghatásosabb projekt mind közül. A három éve megalapított Okos Város Expo a városi innovációs és technológiai fejlesztések népszerűsítését szolgálja. Tavalay Rio de Janeiro volt a legokosabb város.

Keresztes Dániel / Keletport

Jó volt Romániában az árfolyamunk

Pénzt zsidókért

„Zsidót teherautóért”, „zsidót pénzerért”. Az első „szlogen” 70 évvel ezelőtt a finoman szólva megosztó személyiség, Kasztner Rezső programjának elnevezése volt, melynek keretében alkut kötött a nációkkal, hogy sok-sok teherautó ellenében azok zsidókat engedjenek ki Magyarországról. Vádlói szerint ezzel meghosszabbította a háborút. A második jelmondat – mint alább olvashatjuk – Ceausescu tettét jellemezte, s kissé cinikusan megállapíthatjuk, akkoriban elég jó volt az árfolyamunk.

Bár a romániai zsidók kiürítése már az ötvenes években elkezdődött, Ceausescu volt a fő haszonélvező: 1968 és 1989 között 40 577 zsidót adott el Izraelnek 112 498 800 dollárért.

A szocialista országokban a Szovjetunió vezetésével és iránymutatásával hatalmas antiszemita hullám vette kezdetét, amely 1953-ban érte el a csúcspontját. Romániában is végigsöpört a tisztogatási hullám, hosszabb ideig szabaddá tették a kivándorlást. Annak ellenére, hogy szerettek volna a teherre vált zsidóságtól megszabadulni, nem tudták szakértelmüket nélkülözni az ország gazdasági ágazataiban.

1953-tól teljesen beszüntették a zsidók kivándorlását

1958-ban a Szovjetunió kivonta csapatait Romániából, így mindin-

kább lazult a nyomás az országon. A csapatkivonás után Románia kifejezte hajlandóságát a kereskedelmi kapcsolatok újjáélesztésére a nyugati országokkal. Mivel a nyugati országok szkeptikusak voltak, Románia jó szándéka jelül ismét megkönnyítette a zsidók kivándorlását.

A kivándorlás lehetősége izgalomba hozta a romániai zsidóságot. Az ország elhagyásához szükséges iratok kiadó intézmények előtt több kilométeres sorok alakultak ki. Azokat, akik a kiutazási dokumentumokat kérték, elbocsátották munkahelyükről, a diákokat pedig kizárták az egyetemről. A kiutazási kérelmek érték a 100 ezres számot. A román diplomácia azonban nem várt nehézségekbe ütközött.

Az arab országok heves tiltakozásba kezdtek amiatt, hogy Románia katonákat küld Izraelnek. Románia, engedve az arab nyomásnak, 1959-ben visszavonta a kivándorlás engedélyezését, a kiadott engedélyeket semmisnek nyilvánította, és újbóli letartóztatásokat hajtott végre a cionista vezetés soraiban.

A román külügyminiszter, Ion Gheorghe Maurer azzal a kéréssel fordult az izraeli kormányhoz, hogy tiltsa meg az izraeli sajtónak, hogy tudósítson a romániai bevándorlókról, és ne szivárogtasson ki információkat az arab országoknak. Az izra-

eli kormány beleegyezett a feltételekbe, és megtette a szükséges intézkedéseket. Ettől kezdve a romániai emigránsok kérdése tabutémának számított az izraeli sajtóban.

A kneszet egy speciális törvényt fogadott el, amely bűncselekménynek minősítette az alijára való hivatkozást. Az új emigrációs törvény neve „Sá-sá alija”, „Csitt-csitt alija” volt. Az amerikai diplomácia kikötötte, hogy a kereskedelmi kapcsolatokat a két ország között csak akkor újítják fel, ha Románia szabaddá teszi a kivándorlást a zsidók számára.

Románia és Izrael olyan megoldást keresett, amivel feltűnés nélkül le tudták bonyolítani a zsidók kivándorlását. Végül Henry Jacober személyében megtalálták a megfelelő embert az ügylet lebonyolítására. Jacober 1961-ben kezdte el tevékenységét, amelynek során zsidókat váltott ki Romániából Izraelben élő rokonaik kérésére.

A személyek ára 4000 és 6000 dollár között változott

Az izraeli titkosszolgálat is felfigyelt Jacober működésére. Először nagyon zavarta őket a ténykedése, de Shaike Dan (az izraeli titkosszolgálat Romániába kihelyezett főnöke) találkozott Jacoberrel, és meglátta a benne rejlő lehetőséget. Miután Ben Gurion 1961-ben megadta a felhatalmazást, Dan nekikezdhetett a munkának. Jacobert utasította, hogy találkozzon Gheorghe Marcuval, a DGIE (Directia Generala de Informatii Externe) vezetőjével. Jacober elmondta, hogy az izraeli titkosszolgálat az ő közvetítésével szeretne egy általuk megegyezett összeget fizetni minden egyes zsidóért, akit a román hatóságok emigrálni engednek. Románia először visszautasította az ajánlatot, mivel provokációt sejtett a háttérben. Jacober ekkor arra tett javaslatot, hogy 500 zsidó emigrálásáért cserébe egy csirkefarmot épít Romániában.

Dej jóváhagyta, mint egyedi alkalmi üzletet. A farm elnyerte Dej tetszését, és még továbbiakat rendelt ugyanezért az „árért”. 1960 közepére a Belügyminisztérium rendelkezett a legnagyobb csirke-, malac- és más típusú farmmal az országban. A farmok által termelt javakat diplomáciai fedezet alatt, Jacober segítségével nyugatra exportálták. Az ezekből származó jövedelem elérte az évi 8–10 millió dollárt. A farmok létrejöttében játszott izraeli szerepről csak pár ember tudott.

1958 és 1965 között Romániából 107 540 zsidó emigrált Izraelbe

Évente átlagosan 13 000. Ekkor azonban két fontos eseményre került sor. 1965 márciusában hatalomra került Nicolae Ceausescu, 1967-ben pedig kitört a hatnapos háború, amely után Románia – egyedülként a kelet-európai szocialista államok között – nem szakította meg a diplomáciai kapcsolatot Izraellel.

Miután Ceausescu tudomást szerzett a Jacober-ügyről, leállította a további kivándorlást, a titkos üzlet miatt kirúgta Marcut, és a belügyminisztert is kommunistaellenes tevékenységgel vádolta meg.

mazsihisz.hu nyomán

„Új” antiszemiták

Nehezen emészthető, hogy az utca emberétől a világ vezető politikusaig az a különböző ideológiákat képviselő pártkatonákig, az emberi jogokért protestáló szervezetekig, a zsidó gyökerekkel rendelkező megmondóemberekig bezárólag, ha Izrael kerül szóba, agyukra vörös lepel hull, és értelem helyett az érzelmeik kerülnek előtérbe.

Gyanítom, hogy ennek oka nem a tájékozatlanság, inkább a tömegeknek való megfelelni akarás, annak a tömegnek, melynek gondolkodását pont a fentebb említettek formálták/formálják.

Ez a 22-es csapdája!

Van a tömeg, amely háborog a rossz életkörülmények miatt, és van a „hatalom”, mely burkolt vagy kevésbé burkolt formában elhitei, hogy ezért a zsidók a felelősek. Régi, bevált patent, minden korban, minden politikai berendezkedés esetén bátran előhúzható. Mikor a kisember úgy gondolja, hogy tenni kellene valamit a „mocskos zsidók” ellen, és ez utcai atrocitásokban, vallási helyek és temetők megrongálásában manifesztálódik – többnyire hallgatás övezi, esetleg látszatintézkedések sorozata.

Azt mégsem mondhatja egyetlen hatalom sem, hogy „emberek, hisz ez nem igaz, hazudtunk, amikor erre hivatkoztunk, ahelyett, hogy saját impotenciánkkal magyaráztuk volna a gazdasági helyzet milyenségét”...

Ez az a pillanat, amikor minden rendszer nagy hasznát veszi a széles körben elismert publicistáknak csakúgy, mint a „futottak még” sajtómunkások széles táborának.

Ma, az internet korában, amikor a világ eseményei valós időben, több megközelítésben is, szinte élőben követhetők, nehéz bőszen bólogatva elfogadni az agytekevények teljes mellőzését, a valamilyen érdeket – sok esetben csak saját tájékozatlanságukat – követő megmondóemberek súlykoltá félinformációk halmozát.

Időnként döbbenetes dolgok kerülnek be a köztudatba, és a hangsebességnél is gyorsabban találnak „értő” fülekre.

(Nem szándékozom kitérni az Izrael és a gázai terroriszervezetek között jelenleg folyó háborúsodás okaira, a terroriszervezet céljára – megtettem ezt a Tűzszünet, vagy amit akartok... c. blogbejegyzésben.)

Olvassom egy francia lány (nem muzulmán) posztját, amely arról szól, hogy „A három zsidó fiataalt – gazdasági okokból – zsidók ölték meg”.

Szerzője az egyik német tévéállomás tudósításából kombinál, mely azt állítja, hogy az izraeli biztonsági szervek eltitkolják az igazságot. Az írás lényege, hogy a gyilkosok – akik természetesen nem palesztinok – szolgáltatták az ürügyet a Cahal gázai akciójához.

Ez a hír rekordsebességgel terjed a hálón, és annak ellenére, hogy az elkövetők egyike kézre került, és mára a Hamász is elismerte, az emberrablás és gyilkosság az ő megrendelésükre történt. – Lényegtelen, senkit nem érdekel.

Ez is tökéletes példája annak, hogy amennyiben Izraelt akarjuk vádolni, akár hazudhatunk is.

Egy másik gyöngyszem: a magát „ifjú francia forradalmároknak”-nak nevező csoport az interneten keresztül uszít zsidók megtámadására. A felhíváshoz 32 francia zsidó fényképét és lakcímét mellékelte.

Ennyi talán elég is, bár lehetne folytatni a sort a Dávid-csillagot viselő norvég hölgy brutális megverésével, azzal, hogy egyes európai országokban a hagyományos zsidó viselet sem ajánlott.

Annak ellenére, hogy ma Európa szerves egység, a keleti és a nyugati tömb között zsidókérdésben a határvonal élesen meghúzható.

Erről már korábban kifejtettem álláspontomat úgy Magyarország, mint általában Európa vonatkozásában.

Úgy érzem, hogy gondolataimat egyik esetben nem kell revidálnom, viszont szükségesnek tartok néhány kiegészítést.

Az első, hogy a volt szocialista tömb országaiban a mai napig a klasszikus antiszemitizmus virágzik, mely mindenért a zsidókat okolja, és olyan patentok mentén kommunikál, amelyekért a véskorszakot megelőző idők antiszemitái is pirulnának. Fennen hangoztatja, miszerint Hitler félmunkát végzett, és ha rajta múlna, az összes zsidót hazaküldené. Haza Izraelbe, mely országnak még a létjogosultságát is megkérdőjelezi.

Teszi ezt úgy, hogy még csak bele sem pirul. Talán ha belegondolna a szavak pusztá értelmébe (cionizmus, cionista rezsim, globális tőke stb.), a tudatlanságát okkal szégyellhetné.

A nyugat-európai országokban kicsit más a helyzet. Ott az antiszemita/anticionista hangadók elsősorban a nagyszámú muzulmán bevándorlók köréből kerülnek ki, hozzájuk csapódik a helyi lakosság erre fogékony rétege.

A kétfajta antiszemitizmus/anticionizmus szószólói közősek abban, hogy a forogatókönyvet előre megírták, a részletek nem számítanak. Szinte kikérik maguknak, hogy tényekkel megzavarják egysíkú gondolkodásukat. Közösek abban is, hogy szerintük – ellentétben több arab országgal – a Hamász nem terroriszervezet, és gond nélkül átsiklanak Izrael polgári lakosságának mintegy 14 éve tartó terrorizálása felett. Egységesek abban is, hogy „egy zsidó mindenre képes”, és ennek érdekében legprimitívebb hazugságtól sem riadnak vissza.

Viszont van valami, amiben tökéletesen igazuk van, ami létük mozgatórugója: Európában kizárólag a zsidók egyetemes gyűlölete képes összehozni a muzulmánok, a szélsőjobb és a radikális baloldal közötti koalíciót.

Ennek köszönhető, hogy Európa kormányai átsiklanak az európai utcákon egyre gyakoribb, sokszor erőszakba torkolló történések felett.

Figyelmes szemlélőnek szemet kell szúrjon, hogy a tüntetések jelszavai: „halál a zsidóknak”, „gázba a zsidókkal” stb. nem Izrael, hanem a helyi zsidó közösség tagjai ellen irányul, csakúgy, mint a fizikai atrocitások.

Ennek ismeretében leszögezhető, hogy Gáza csak ürügy az antiszemita szellem palackból történő kiengedésére.

Mondom ezt azért, mert nem tapasztalom, hogy Európában tömegtüntetésen ítélnék el Aszadot a 200 ezer halott miatt, vagy ugyanúgy felháborodnának az Iszlám Állam Irakban jól dokumentált tömeggyilkosságá miatt, de akár Ukrajna 2000 polgári áldozata miatt is...

Van egy tippem: az elkövetők egyike sem zsidó!

Ha Európa csak egy percre megállna és elgondolkodna, akkor kénytelen lenne beismerni, hogy Izrael nem a gázai arabok, hanem a radikális iszlám és a terror ellen harcol, hogy Izrael nem a probléma, hanem a megoldás része!

Lehárblog

IZRAEL „ELISMERÉSE”

Izraelt meg kell semmisíteni

Mintegy kétezer felfegyverzett harcos és teherautókra szerelt rakéták nagyszabású felvonulásával emlékezett meg létrejöttének 27. évfordulójáról a Gázai övezet uraló Hamász palesztin iszlamista szervezet.

Az Izrael ötvennapos gázai hadjáratát lezáró augusztusi tűzszünet óta ez volt a legnagyobb palesztin erődemonstráció. Egy magas rangú Hamász-vezető megismételte az iszlamista mozgalom alapító okmányában foglaltakat, miszerint a cél Izrael megsemmisítése. „Az Izraelnek nevezett illúzió eltűnik. Eltűnik a Kasszám-brigádok kezei által” – jelentette ki Halil al-Hajja, a Hamász fegyveres szárnyára, az Ezzeddín el-Kasszám Brigádokra utalva.

Az utóbbi években egyes Hamász-vezetők azt hangoztatták, hogy elfogadnának egy palesztin államot az Izrael által 1967-ben megszállt területeken hosszú távú fegyverszünet fejében, de továbbra sem hajlandók elismerni elenségük jogát a létezésre.

Abu Ubaida, a brigádok szóvivője azt mondta, elkerülhetetlen lehet egy újabb konfrontáció Izraellel, amennyiben nem épül hamarosan újjá az a több ezer otthon, amely a nyári konfliktusban omlott össze vagy rongálódott meg a Gázai övezetben. „Nem fogadunk el kevesebbet, mint mindenek az újjáépítését, amit lerombolt a vad cionista agresszió” – mondta a maszkot viselő szóvivő.

A palesztinok családottságukat hangoztatják az újjáépítés lassú üteme és az építőanyagoknak az övezetbe való korlátozott bejutása miatt, amióta a nemzetközi adományozók októberben több mint 5 millió dollárt ajánlottak fel. Mind Izrael, mind pedig Egyiptom – amely iszlamista fegyverekkel küzd az övezettel határos Sínai-félszigeten – tart attól, hogy a Hamász rakétasilók gyártására használná fel az építőanyagokat.

MTI

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdent.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhöz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a házi orvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Tóthné Hívös Katalin fogtechnikus mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszábló, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhöz megyünk. Hétfői ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammot I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Víz-, gáz-, fűtészerezés, lakásfelújítás. Farkas Zsolt, 06-30-381-0672.

Önkéntes munka Izraelben! Programunk télen is folytatódik! Gyere velünk, mi megyünk! Bővebb információ: Deutsch János, +36-20-233-8454, janos.deutsch76@freemail.hu, vagy személyesen az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede utca 1.) minden kedden, 16-17 óra között.

Budakeszi úton másfél szobás, nagy erkélyes, frissen festett, szerényen berendezett, összkomfortos lakás 60 ezer Ft + rezsitől tulajdonostól kiadó. 06-1-315-1933.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihizs

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézkedése a 06-(80)-444-444-es ingyenes

zöldszámon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondai Kft., www.mondai.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Vítal-Lux-Dentál Fogtechnika. Négy generáció óta. Allergiamentes biofogorvos-készítés, javítás, kerámiahidak, cirkonpótlások, harapásemelő, fogfehérítő sín készítése. Telefon: +36-70-272-4217, web: www.fogsor.eu

Órajavítás, antik órák teljes restaurálása, esetleg oda-vissza szállítással. Órák, elemek, csatok, óraszíjak (erős csuklóra is) nagy választékban. Tel.: 06-70-505-5620, napközben. VII., Garay-Murányi u. sarok, a Garay térnél. Jung Péter. Web: www.jungoras.hu

Budapesten vagy Bécsben élő, idős, magányos személy gondozását, eltartását vállalom. 06-30-468-6102.

Irodalom és élet

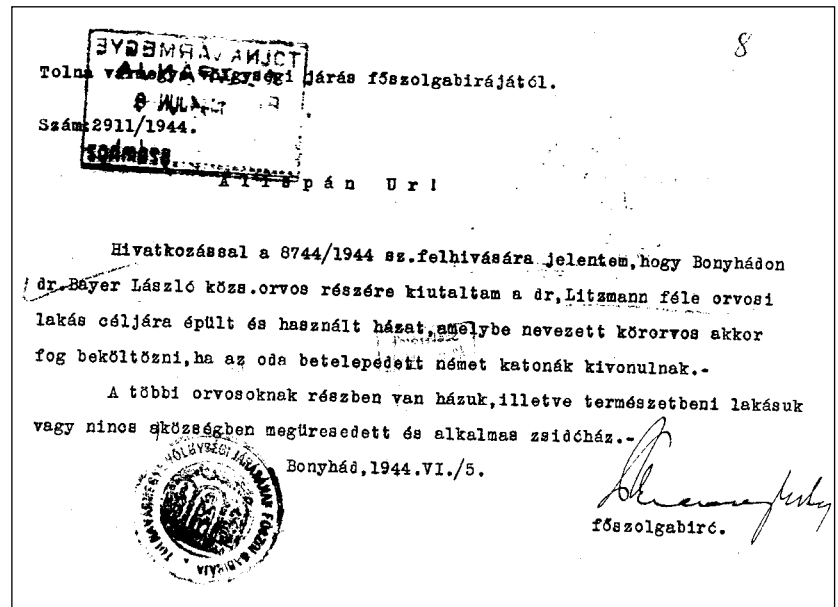
Márai Sándor: Naplójegyzetek, 1944. június

„L. városban: A zsidó orvost elvitték munkatáborba, öt éves gyermekét a gettó lakosaival együtt vagonban Lengyelországba; de a rendelő a helyén maradt. Az iskolatársam volt. Rendelőjét korszerűen rendezte be, röntgéppel, elektrokardiogrammal. Mindez vidéken ritkaság. A rendelőt, a röntgéppért, a felszerelésért ketten vetélkedtek: a helybeli tisztiorvos, s egy belgyógyász. A rablók nem tudtak megegyezni. A vitából lovagias ügyeletkezett, párbaj. Mert mi lovagias nép, úri emberek vagyunk, kérlekálással.”

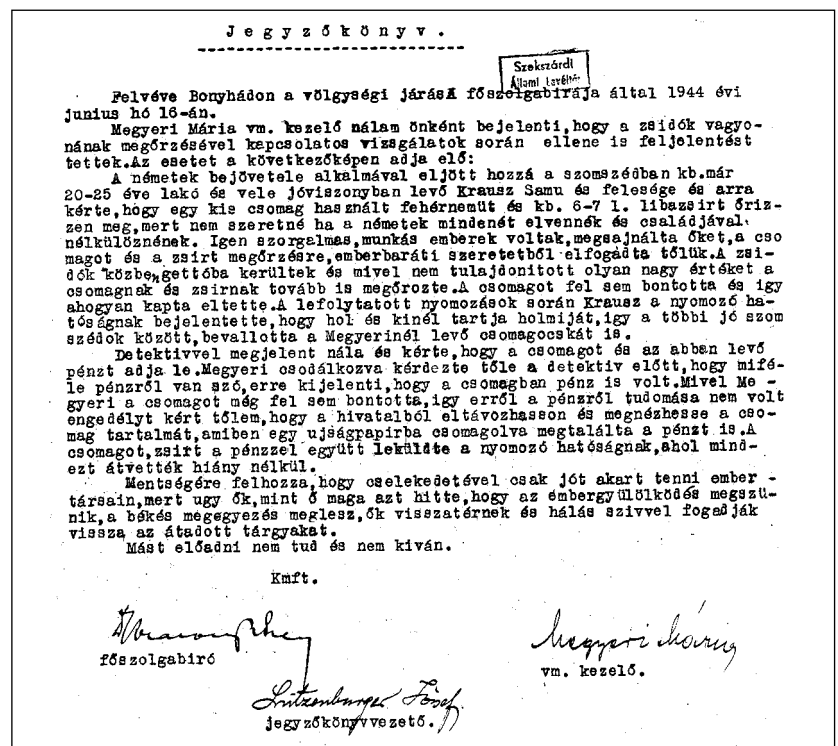
Bonyhádon dr. Litzman Lajos orvost, fogorvost úgy ismerték, mint a szegények orvosát, mert a nincstelenektől soha nem fogadott el pénzt. Akkor, 1944 márciusában, csecsemőként engem is így gyógyított. Nagypapja a nagy hírű, tudós bonyhádi rabbi, Rosenthal Tóbiás volt, apja pedig Litzman Miksa helybeli textilkereskedő.

A Litzman család mögött 1944. május 12-én bezárultak a bonyhádi gettó kapui.

Az államigazgatás gépezete pedig örölt tovább.

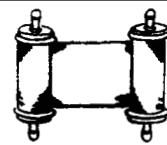
Bonyhád zsidósága, közöttük a Litzman család, még a bonyhádi gettóban várta további sorsát. A hivatalos álláspont, hogy Németországba, munkára viszik a zsidókat. Így tudták a zsidók, így tudta a közvélemény. Így tudta a hatóság is? Akkor miért utalta ki a házukat másoknak, már ekkor?

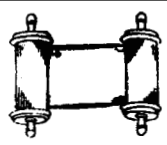
Ha hivatalosan munkára vitték a zsidókat, miért volt ez a kínzásokkal is kiereszkolt nyomozás az értékeik után, miért üldözték azokat a keresztényeket, akik megőrzésre átvettek „6-7 liter libazsirt”. „A lefolytatott nyomozások során Krausz a nyomozó hatóságnak bejelentette, hogy hol és kinél tartja holmiját...” Ez a kódolt leírása a kínzással kicsikart vallomásnak. A „vagyont rejtgető” Megyeri Mária védekezésül elmondta: „...csak jól akart tenni embertársain, mert úgy ők, mint ő maga azt hitte, hogy az embergyűlölködés megszűnik, a békés megegyezés meglesz, ők visszatérnek...” Ezt hitték az egyszerű zsidók és az egyszerű keresztények egyaránt. Vajon mit hitt, vajon mit tudott a hatóság és a magyar állam vezetése?

Dr. Litzman Lajos orvost a családjával együtt deportálták. Auschwitzban, fogorvosként az áldozatok aranyfogait kellett eltávolítania. Dr. Litzman Lajos örökre megtört, de túlélte Auschwitzot. Emlékére álljanak itt a család áldozatainak nevei: Litzman Fani, dr. Litzmanné Berger Aranka, Litzman Bella, Litzman Györgyi, Litzman Marianna.

Sós Csaba

IMÁIDÓK

Templomok	Péntek	Szombat	Péntek	Szombat
	este	reggel	este	reggel
	Jan. 2.	Jan. 3.	Jan. 9.	Jan. 10.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Vasvári P. u. 5. (lubavicsi)	17.30	9.00	17.30	9.00
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	17.30	10.00	17.30	10.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuváros u. 4.	16.00	8.00	16.10	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	16.00	8.00	16.10	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai út 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Desseffy u. 23.	16.00	9.00	16.10	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.00	9.00	17.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	15.50	8.00	16.00	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	15.50	8.00	16.00	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	16.00	8.00	16.15	8.00
Pécs (Füredi u. 1.)	17.30	10.30	17.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	17.00		17.00	

NAPTÁR

Január 1. csütörtök

Január 2. péntek

Január 3. szombat

Január 9. péntek

Január 10. szombat

Tévét 10.

Tévét 11.

Tévét 12.

Tévét 18.

Tévét 19.

Ászárá bötévet böjt

Gyertyagyújtás: 3.45

Szombat kimenetele: 4.57

Gyertyagyújtás: 3.53

Szombat kimenetele: 5.04

Wesselényisek a temetőkért

Az Amerikai Alapítványi Iskola – közismertebb nevén „a Wesselényi” – tanárai, tanulói néhány szülő kíséretével a közelmúltban két ízben is Miskolcon jártak. A Holokauszt-émlékévhez kapcsolódó „Civil Alap 2014” pályázati program keretében vállalták, hogy két zsidótemetőt meglátogattak, kitakarítanak és rendbe hoznak. Első alkalommal az Avasi-temetőre került sor, második alkalommal pedig az elhagyottabb Diósgyőri-temetőre.

A MAOIH iskolája vidéki ortodox hitközséget látogatott meg, ennek szellemében történt a program szervezése. A kényelmes, bérelt busz még délelőtt elindult, hogy a „rövid péntek” miatt időben érkezzen. A megérkezés és a szállás elfoglalása után már csak a szombatra való felkészülésre maradt idő.

Első alkalommal Chájé Szoro, második alkalommal Vájécé szombatját töltötték együtt a wesselényisek a helyi hitközség tagjaival. A nagy imaterem nemcsak az ima helyszíne volt, hanem egyben a szombati „három lakomának” is helyet adott, és

közösségi centrumként is szolgált. Tóramagyarzatok, közös zmireszek tették tartalmasá az együtt töltött időt. Az előimádkozási, toraolvasási funkciókban egymás váltották a helyiek, a tanárok, sőt a tanulók is.

A temető-karbantartás mindkét esetben vasárnap történt. A munkálatokban – a tanulókon kívül – lelkes szülők is részt vettek. A tujaültetésen túl gereblyezésre és sírkövek letisztítására is sor került.

Mindkét hétfő nagy élményt jelentett mindazok számára, akik részesei voltak, ugyanakkor a két testvérhitközség sikeres együttműködésének is szép példáját mutatták.

Külön köszönet illeti Freund Jenő urat, a miskolci hitközség elnökét és Szlukovinyi Péter titkár urat, akik a programok zavartalan lebonyolítását biztosították, és gondoskodtak az iskola hittestvéri fogadtatásáról. Meg kell említeni a Hanna Étterem által biztosított ételt is, amellyel a Wesselényi-iskola a miskolci asztalokra is sábeszi ízeket varázolt.

Dan Dániel

Egyiptom. Saár Hásomájim zsinagóga

(Forrás: world.mic)

SPÁNN GÁBOR

Rokonok

Tartozom egy vallomással. Szellemi képességeim egyik leggyengébb pontja emberi arcok, nevek és főleg családi kapcsolatok felismerése és megjegyzése. Nekem egy családtörténetet feldolgozó regény akkora kihívás, mintha meg kéne fejtenem a holt-tengeri tekercsek rovásírásos verzóját. Számomra egy nagybácsival véget ér az a vérvonal, amit követni tudok. Ehhez talán a szellemi restségen kívül az is hozzájárult, hogy egész házasságkötésemig kétszemélyes volt a Spánn család. Tudniillik édesapámtól kezdve nagynéném, nagyszülőimön keresztül karon ülő koromban elvitt mindenkit vagy a munkaszolgálat vagy a „sohasem létezett” holokausz. Így egyke gyerek lévén, édesanyám és én képeztünk egy családot. Mikor megnősültem, egy rövid ideig élvezhettem még nejem családjának szeretetét, és megszületett a fiam is. Éppen ezért okozott gondot néhány hónapja feleségem bejelentése, miszerint az internetnek köszönhetően felfedezte Amerikában egy közel 40 éve nem látott rokonát. Ő ugyan megpróbálta megmagyarázni nekem, hogy a jelenleg egy brooklyni vallásos zsidó közösségben élő Évike melyik dédnagymamája öccsének a leszármazottja, én azonban már Brooklynnál elvesztettem a fonalat. Magamban nyugtáztam, hogy gazdagodtunk egy rokonnal, és tudomásul vettem, hogy harmadik generációs, már Amerikában született és a magyart törve beszélő, természetesen zsidó férjével együtt a közeljövőben Pestre jönnek, így találkozni is fogunk. Évike – aki egy magán utazási irodát vezet, és kapcsolatépítés miatt tér vissza közel 40 év után – rendben megérkezett, és belvárosi szállodájukból a férj hívott fel telefonon, mondván, rajtam szeretné élesíteni magyartudását. Meghívása így szólt: Jönni te és család sunday reggelre, lesz még jó kis dinner, de hozd egész családot, és én itt venni neked fine táska, jobb, mint kapni egész USA. Köszönettel elfogadtuk az invitálást. Már csak az okozott gondot előre is, vajon miről is fogunk beszélgetni. Hiszen Évit feleségem gyerekként ismerte, nekik az elszalasztott 40 év majd ad témát, a fiam jó angolos és jó társalgó, feltalálja magát amerikai témakörökben is, de én lélekben ahhoz öltöttem, hogy a Brooklyn és Budapest közötti mutatózó időjárási különbségen túl csupán az amerikai és magyar egzisztenciális lehetőségekről és zsidóságunk megéléséről beszélgetve tudjuk csak elverni valahogy az időt. Nagyon szimpatikus emberpárt ismertem meg. Meghatott törekvésük, hogy megértessék magukat, és ha lassan, tagoltan beszéltem hozzájuk, mint egy webkamerás tévékapcsolatnál, késve, de megértettek mindent. Elmesélték, hogy három gyermekük jesivába járt, ma már nagyok, önállóak, így megengedhették maguknak ezt a luxust, hogy nem kis pénzért el látogassanak az óházába. A férj azt mondta nekem, hogy most jön neked story, amit biztos hiába lenni journalist, még életedben nem találkoztál. 18 évi folyamatos munka után a számítógépes cég, ahol ő dolgozott, egyik napról a másikra elküldte, mondván, veszteségük okán a fejlesztőrészt, ahol ő is dolgozott, felszámolják. Főnöke közölte, kétféleképp búcsúzhatsz. Vagy elfogadja a 200 000 dolláros végkielégítést, melyből a törvényes levonások után 70 000 dollár a kezénél marad, és kap kiváló ajánlólevelet is, vagy ha kötözködik, akkor is kirúgják, csak épp keresnek hozzá egy paragrafust. Ő a megegyezést választotta. Én pedig azt feleltem neki, hogy ugyanez a sztori nálunk zsidóval és nem zsidóval egyaránt mindennapos, mínusz a 200 000 dollár. David – merthogy így hívják a férjet – félénken arra kért, hogy péntek este majd vigyem el egy zsinagógába, mert otthon is eljár, és kíváncsi rá, hogy mi miként köszöntjük a szombatot. Elmondta, hogy hitközsége tagjai figyelmeztették, a magyar zsidóság két csoportra osztható. Vannak a vallásukat nem gyakorló, sőt azt letagadók nem kis számban, és vannak a vallásos zsidók, ők viszont nemcsak gyakorolják vallásukat, de streng ortodoxok. Ezek után én kötelességemnek éreztem, hogy elvigyem az egyik budapesti zsinagógába. Korábban érkezve, átmentem személyes guide-ba, és elmeséltem az épület történetét, valamint azt, hogy ti a két világháború között milyen pezsgő zsidó élet volt, de ma készüljön fel arra, hogy már akkor örülünk, ha egy péntek este vagy szombat délelőtt megvan a minján. Beszélgetésünk közben megállt a templomtól néhány méterre egy hatalmas luxuskocsi, amiből kiszállt egy család (ismerem őket), a férfiak feltették a kípát, és talpig Bossba öltözve bevonultak a zsinagógába. Az én David barátom állta leest, és azt kérdezte: autóval jönnek nálatok ortodoxok péntek esti istentiszteletra? Igaz, hogy ahol épíve van memory Horthynak, és ahol lehet venni antisemitist bookot, ott driver is lehet ortodox. De te miért nem köszönni nekik, hisz úgy látszott, you are friends.

Na erre már válaszoltam. Dear David. Ha jövő héten is itt leszel, majd elviszlek olyan üzlet elé, ahol ha megfizeted az árát, megkaphatod dedikálva a Cion bölcsőinek jegyzőkönyvét, és elviszlek egy másik zsinagógához, ahol a rojtos ujjú zakójában, félretaposott sarokkal érkező szegény zsidó barátomnak előre fogok köszönni, már csak azért is, mert ő ott a tizedik...

Az e-könyv népe

A ránk aggatott eredeti jelző úgy látszik, fejlődőképes. A metrón, buszon ma már nem látni könyvolvasó embert, viszont e-bookját böngészőt igen. De mit jelent a cím? A tájékozatlanok részére csupán annyit, hogy volt szerencsém részt venni egy hétköznapi „kihelyezett” istentiszteleten, amelyen a mincha felkonferálása után odabotorkáltam az imakönyvekhez, miközben mindenki(!) más a zsebéből előhúzott egy valamilyen kutyút, és hangosan bementa: Ásré jajsve vésecho... Csak nálam volt hagyományos imakönyv.

Ami a hétfő-csütörtöki tóraolvasást illeti, ha nem is halachikus, de határtalan a perspektíva. A tóraszakrénnyól (több lesz a hely) előveszik a közösség kutyúját, körbeviszik, a hívek – márkafüggetlenül – távolról vagy közelről küldenek pusztit felé – és lejnolnak belőle. A végén felemelik (súlyánál fogva még azok is megtehetik, akik a tekercset nem bírnák) – majd visszaviszik a „helyére”.

Persze halachikusan felmerülhetnek problémák. A kérdés: elég-e, ha a szöveg elhangzik, vagy a tekercsből kell felolvasni? A pergamen és a hozzá tartozó festék az kötelező, vagy az elektronikusan „elhangzó” szöveg is kóser? Nem hasonló-e a helyzet a szuvenir-mezuza belsejébe tett fotókópia és az eredeti kis szöveg tekintetében?

Utóirat. Elnézést az olvasótól, mivel utólag derült ki, hogy egy pirimira szánt cikkeske technikai hiba miatt ebbe a számba került.

(kápé)

ZSIDÓ MEZŐKÖN – ZSIDÓ MEZŐKRŐL

Kamaraszínházi előadás a Bálint Házban

Narrátor: Hegedűs D. Géza (Kossuth- és Jászai Mari-díjas)

Szereplők: Albert Gábor, Joó Gábor, Kertész Péter (Jászai Mari-díjas),

Kövesdi László, Masa Anita, Masa Tamás, Szabó Endre Zsolnai Júlia

Harmonikán és zongorán közreműködik: Csányi Sándor

Konzultáns: Gadó János

Rendezőasszisztens: Róna Judit

Díszlet: Hornyák Elemér

A prózai és versbetéteket válogatta, az összekötő szöveget írta

és az előadást rendezte: Garai Róbert

Nyilvános főpróba:

2015. január 6., 10 óra

Bemutató: 2015. január 8.

További előadások:

január 22., 29., február 5., 19.,

26., március 5., 12., 19.

Az előadások 16.30-kor kezdődnek.

Előadásunk az Amerikai Egyesült Államok

Nagykövetségének támogatásával jött létre.

Infó: +36-70-416-3921

és +36-70-263-2059

Bálint Ház: 1065 Budapest,

Révay utca 16.

Telefon: +36-1-311-9214

A főpróba és az előadások ingyenesek, de regisztrációhoz kötöttek.

Regisztrációs visszaigazolás nélkül nem tudunk helyet biztosítani.

Regisztráció: tiszta muzevetert@gmail.com

Régi szép idők: amikor a párbaj-téma uralta a zsidó sajtót

Régimúlt időköt felidéző könyvekben, filmekben gyakran találkozunk a sérelmek fegyveres elintézésének módjával, a párbajjal. Eredetileg csak a nemesek párbajozhattak, de a rossz szokások ragadósak: később a polgárság felső rétege is fegyvert ragadhatott, ha úgy vélte, hogy jogtalanul megbántották. Az emancipált zsidóság friss egyenjogúságához a párbajképességet is megkapta.

Don Péter: Lovagias ügyek. Magyar írók és újságírók párbajai (1834–1920) című, a Corvina kiadó gondozásában megjelent könyve rengeteg olyan penge- vagy golyóváltást mutat be, ahol az egyik vagy mindkét fél ehhez a felekezethez tartozott. Különösen az újságíróknál volt ez gyakori, sokszor a sérelem is zsidóságuk miatt érte őket. Még Vázsonyi Vilmos is párbajozott joghallgatóként, amikor még Weiszfeldnek hívták. Bogdányi Mór, az Egyenlőség első szerkesztője az antiszemita irányzatú Függetlenség munkatársát hívta ki pisztolyra, Kazár Emil író egy hölgy miatt lőtte el egy gróf fülét. Istóczy Győző, a zsidóellenes politikai mozgalom vezetője Wahrmann Mórral, az első zsidó vallású képviselővel váltott golyót. Utóbbi, noha nagyon rosszul látott, mindig helyállt a zsidóságért, ha kihívták. Néhai Scheiber Sándor mesélte erről, hogy egyszer nem is látott el a hajnali ködben ellenfeléig, ezért azt kérdezte segédeitől: „Wo stéht e gaj?”, aki viszont nagyothallott, és izgatottan tudakolta tájékozatlanságában: „Lútt már a zsidó?”

Gajári Ödön politikus és publicista többször fegyvert ragadott, amikor szóvá tették a Bettelheim rabbicsaládból való származását. Gárdonyi még szege-di újságíró korában vívott kardpárbajt Újlaki Antal nevű zsidó kollégájával, de utána újra barátok lettek. Kóbor Tamást is kihívta egy földbirtokos, de a párbaj elmaradt. Vészi Józsefnek, aki a magyar újságírás nagy alakja és a híres Izraelita Magyar Irodalmi Társulat vezetője volt, több párbajáról olvashatunk a könyvben. Béli Izor zenekritikus a Népszínház karnagyát, Konti Józsefet sebesítette meg karddal – pedig nemcsak pályatársak, hanem hitsorsosok is voltak. Szomaházi István nemcsak regényeiben ábrázolta a dzsentrivilágot, amelyhez pedig származás szerint nem sok köze volt, maga is párbajjal intézte el vitáit egy képviselővel. Említi Osvát Ernő és Hatvány Lajos párbaját, amelyben mindketten megsebesültek, Molnár Ferencet és Csontos Gyulát a segédek kibékítették.

Csak néhányat említettem a könyvben szereplő sok párbaj közül, hiszen Magyarország ebben a korban paradicsoma volt, a Monarchia más részeiből is ide jöttek lovagias ügyeket elintézni a felek. Ennek a „párbajturizmusnak” az volt az oka, hogy a magyar büntető törvénykönyv az osztráknál sokkal enyhébben ítélte meg ezt a feudális csökevényt. Így váltak a párbajok olyan gyakoriságúvá, hogy még a korabeli zsidó sajtó is foglalkozott velük. Általában örömmel vették, ha a zsidó fél megvédte magát, de elítélték ennek az alapjában idegen magatartásnak az átvételét, amely különösen a zsidó fiatalok között terjedt. Egyébként olvastam rövid újsághírt, hogy a kikereszkedését a rabbinak hivatalosan bejelentő zsidó joghallgató a „hücpeség” rekordjaként párbajra hívta ki az őt hitehagyásáért keményen korholó lelkeszt.

Az első világháború után leáldozott a párbajok divatja. Az erősödő antiszemitizmusnak nem volt szüksége kihívásra és segédekre, hogy fizikailag bántalmazzák a zsidókat. Don Péter könyve még a kékebeli évtizedeket hozza közel az olvasóhoz, sok érdekességgel és adattal.

Érdemes elolvasni!

Róbert Péter

...és ideje van a nevetésnek

Buszsofőrmóttó:

„Aki integet, az búcsúzkodik, aki fut, az sportol. Az utas az, aki szépen vár a megállóban.”

Bíró: Hol volt ön 1993. július 7-én este nyolc órakor?

Tanú: Hol lettem volna? Otthon ültem, egyik szememmel a naptárat,

másikkal az órát figyeltem.

Szeretném, ha mindent tudna rólam – mondja az új titkárnő a főnöknek. – Bevallom, nagyon babonás vagyok!

– Cseppet se törődjön vele! Magának legfeljebb nem fizetünk tizenharmadik havi bért!

הזמנה - MEGHÍVÓ

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGE (MAZSIHISZ)

„KÖSZÖNETKONCERTET” szervez a munkáját támogatók és az adójuk 1% - át felajánlók részére a Dohány utcai zsinagógában.

2015. január 11.

Kezdet: 16.00, kapunyitás: 15.00

Házigazda: dr. Frölich Róbert főrabbi, Heisler András Mazsihisz elnök

A koncerten fellépnek:

FEKETE LÁSZLÓ főkantór	HEGYI BARBARA Jászai Mari-díjas színművésznő	Neumark Zoltán zongoraművész
Király Miklós operaénekes	HEGEDŰS D. GÉZA Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész	Kathy Horváth Lajos hegedűművész
Benedekffy Katalin operaénekes	BALÁZS FECŐ Liszt Ferenc-díjas előadóművész	Kasai Jnofinn (USA) zenész
		Swing à la Django zenekar

Rendező: Radó Gyula - Dramaturg: Mészoly Gábor - Műsorvezető: Mohai Gábor
A koncert látogatása ingyenes, azonban regisztrációhoz kötött. Jelentkezni lehet a www.mazsihisz.hu oldalon, további információ: koszonetkoncert@mazsihisz.hu e-mail címen kapható.
A vendégek az ülőhelyeket 15 órától érkezési sorrendben foglalhatják el.
Kérjük férfi vendégeinket, hogy fejfedőt viseljenek!

Dohány utcai zsinagóga, 1074 Budapest, Dohány u. 2.